

Prognoza oddziaływania na środowisko

projektu aktualizacji

PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY GORZÓW ŚLĄSKI NA LATA 2012-2015 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2019

powiat oleski,
województwo opolskie

Opracowała:
Agnieszka Trela

Gorzów Śląski, 2012

Spis treści:

1. WPROWADZENIE	3
2. ZAKRES I METODYKA SPORZĄDZANIA PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA PROJEKTU POŚ NA ŚRODOWISKO	4
3. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ POWIĄZANIA GO Z INNYMI DOKUMENTAMI	6
4. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA CELÓW OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONYCH NA SZCZEBLE MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM, KRAJOWYM I REGIONALNYM, ISTOTNYCH Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWANIA DOKUMENTU	14
5. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA STANU ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM	24
5.1. Charakterystyka ogólna gminy Gorzów Śląski	
5.2. Ocena stanu środowiska	
5.3. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji dokumentu	
5.4. Analiza i ocena stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem	
6. OKREŚLENIA, ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNYCH Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCYCH OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE	36
7. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO	38
8. PRZEDSTAWIENIE ROZWIĄZAŃ MAJĄCYCH NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRA NICZENIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	47
9. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE	48
10. INFORMACJE O PRZEWIDYWANYCH METODACH ANALIZY REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZENIA	49
11. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO	51
12. STRESZCZENIE SPORZĄDZONE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	51

1. WPROWADZENIE

Przedmiotem prognozy oddziaływania na środowisko jest projekt aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla gminy Gorzów Śląski. Projektowany dokument został opracowany na podstawie art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska [Dz.U. z 2008r. nr 25, poz. 150 z późniejszymi zmianami]. Zgodnie z ustawą Prawo Ochrony Środowiska, gminny program jest uchwalany przez radę gminy.

Przed podjęciem uchwały przez Radę Miasta Gorzów Śląski o przyjęciu Programu ochrony środowiska dla gminy Gorzów Śląski, niezbędne jest opracowanie prognozy oddziaływania na środowisko, której zakres i stopień szczegółowości jest uzgadniany z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska oraz państwowym wojewódzkim inspektorem sanitarnym. Projekt Programu wraz z prognozą podlegają procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, polegającej na zaopiniowaniu go przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu i Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Opolu oraz zapewnieniu możliwości udziału społeczeństwa.

Przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji projektu POŚ, której elementem jest niniejsza Prognoza, jest spełnieniem obowiązku prawnego wynikającego z dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko. Obowiązek opracowania Prognozy nałożony został ustawą z dnia 3 października 2008 roku *o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz.U. 2008r. nr 199, poz. 1227 z późn.zm.).

Głównym celem niniejszej prognozy oddziaływania na środowisko jest określenie możliwych skutków w środowisku, jakie mogą wystąpić w wyniku realizacji POŚ. Prognozy oddziaływania na środowisko projektów programów, planów, strategii i polityk sektorowych, określających ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, sporządzane są jako jeden z wymaganych elementów procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Prognoza jest dokumentem wspierającym proces decyzji i procedurę oceny strategicznej. Wskazuje na możliwe negatywne skutki realizacji Programu oraz przedstawia zalecenia dotyczące przeciwdziałania ewentualnym negatywnym skutkom, przedstawia sposoby ich minimalizacji. Wnioski i rekomendacje zawarte w prognozie powinny być włączone do przedmiotowego Programu.

Realizując zapisy art. 53 ustawy OOŚ Burmistrz Gorzowa Śląskiego jako organ wykonawczy Gminy pismem z dnia 18 września 2012r. wystąpił do właściwych organów (RDOŚ i PWIS) o określenie zakresu i stopnia szczegółowości prognozy oddziaływania na środowisko zapisów projektu aktualizacji Programu ochrony środowiska dla Gminy Gorzów Śl. Z uwagi na charakter opracowania można by przyjąć, że przygotowywany Program będzie służyć głównie poprawie środowiska w gminie, a jego realizacja raczej nie spowoduje znaczącego wpływu na środowisko przyrodnicze.

Jednakże Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Opolu pismem z dnia 1 października 2012r. nr WOOŚ.411.108.212.ER zobowiązał Burmistrza Gorzowa Śląskiego, jako organu przygotowującego Program ochrony środowiska dla gminy Gorzów Śl., do sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko w pełnym zakresie, zgodnie z art.51 ust.2 oraz art.52 ust.1 i 2 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. nr 199 poz. 1227). Także PWIS w Opolu pismem z dnia 24 września

2012r. nr NZ.9022.1.153.2012.AR uznał, że Prognoza oddziaływania na środowisko powinna zawierać pełny zakres wymagany prawem (art. 51 ust. 2 powyższej ustawy).

2. ZAKRES I METODYKA SPORZĄDZANIA PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA PROJEKTU POS NA ŚRODOWISKO

Prognoza została wykonana zgodnie z art. 51 i 52 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. nr 199 poz. 1227) oraz zgodnie z wymogami określonymi w stanowisku Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska i Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Opolu.

Prognoza według powyższych organów powinna:

1) zawierać:

- a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym;

2) określać, analizować i oceniać:

- a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:

- różnorodność biologiczną,
- ludzi,
- zwierzęta,
- rośliny,
- wodę,
- powietrze,
- powierzchnię ziemi,
- krajobraz,
- klimat,

- zasoby naturalne,
- zabytki,
- dobra materialne
- z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;

3) przedstawiać:

- a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- b) biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Prognoza oddziaływania przedmiotowego Programu na środowisko przyrodnicze została wykonana w oparciu o wszystkie dostępne publikacje opisujące stan środowiska w województwie opolskim, o dokumenty strategiczne opracowane na zlecenie Wojewody Opolskiego (m.in. strategia ochrony różnorodności florystycznej i faunistycznej województwa opolskiego) oraz Marszałka Województwa Opolskiego (m.in. wytyczne przyrodnicze do sporządzenia opracowania ekofizjograficznego województwa opolskiego). Analizą objęte zostały również dokumenty zawierające niezbędne informacje takie jak: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gorzów Śląski oraz Inwentaryzacja przyrodnicza LGD „Górna Prosna”. Wykorzystano również informacje zawarte w programie ochrony środowiska dla przedmiotowej gminy.

W niniejszej prognozie dokonano analizy oddziaływań na środowisko poszczególnych celów i kierunki działań przewidzianych do realizacji w ramach Programu. Do zobrazowania i przedstawienia możliwych oddziaływań posłużono się jakościową analizą macierzową, w której zawarto:

- cele i kierunki działań realizowane w ramach POŚ 2012-2015,
- przewidywane oddziaływania wynikające z realizacji tych celów (bezpośrednie, pośrednie, pozytywne, negatywne oraz obojętne) na poszczególne elementy środowiska: zdrowie ludzi, przyrodę (w tym: rośliny, zwierzęta, różnorodność biologiczna i spójność obszarów Natura 2000), wodę, powietrze i klimat, powierzchnię ziemi i gleby, krajobraz i dziedzictwo kulturowe.

Analizie poddano aktualny i prognozowany stan środowiska na terenie województwa opolskiego oraz proponowane kierunki działań w tym zakresie. Ze względu na charakter niniejszego dokumentu za obszar objęty przewidywanym znaczącym oddziaływaniem przyjęto obszar całego województwa opolskiego. Wynikające z przeprowadzonej analizy wnioski odniesiono do przeanalizowanych możliwych skutków środowiskowych realizacji Programu. Przeprowadzono również wizję terenową gminy Gorzów Śląski.

3. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ POWIĄZANIA GO Z INNYMI DOKUMENTAMI

Aktualizacja Programu ochrony środowiska dla gminy Gorzów Śląski została sporządzona jako realizacja obowiązujących przepisów, które wskazują iż powinna ona następować nie rzadziej niż co 4 lata. Celem dokumentu jest określenie systemu ochrony środowiska w Gminie Gorzów Śląski z uwzględnieniem wymagań dokumentów wyższego rzędu oraz aspektów środowiskowych, społecznych i gospodarczych.

Zaktualizowane dokumenty zawierają analizę istniejącego stanu środowiska, prognozują jego zmiany, definiują cele i kierunki działań oraz określają szacunkowy koszt tych działań, źródła finansowania i podmioty odpowiedzialne za ich realizację. Ważnym elementem projektowanych dokumentów jest określenie wskaźników, służących monitorowaniu realizacji programu ochrony środowiska.

W odniesieniu do stwierdzonych problemów środowiskowych, w projektowanych dokumentach określono strategię ochrony środowiska na lata 2012 – 2015 na terenie gminy Gorzów Śląski, w tym określono cele strategiczne średniookresowe i kierunki działań.

Przedstawiają się one następująco:

➤ Ochrona przyrody i krajobrazu

Strategiczny cel średniookresowy:

Ochrona i wzrost różnorodności biologicznej i krajobrazowej oraz doskonalenie systemu obszarów chronionych, a także ich wykorzystanie w rozwoju społeczno-gospodarczym gminy

Cele cząstkowe w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu to:

- objęcie różnymi formami prawnej ochrony przyrody najcenniejszych zasobów przyrody w gminie,
- ochrona i renaturyzacja ekosystemów wodno-błotnych o kluczowym znaczeniu dla zachowania bioróżnorodności,
- ochrona przed zainwestowaniem terenów występowania chronionych i zagrożonych siedlisk i gatunków,
- utrzymanie lub przywrócenie tradycyjnego, urozmaiconego krajobrazu kulturowego,
- przywrócenie różnorodnego użytkowania gruntów, wprowadzanie zadrzewień i zakrzaceń, wsparcie i rozwój rolnictwa ekologicznego, w szczególności na terenach o intensywnej gospodarce rolnej lub/i niewielkim udziale elementów wzbogacających krajobraz (środkowa część gminy),
- ochrona i rewaloryzacja elementów środowiska przyrodniczo-kulturowego dotycząca w szczególności parków podworskich (Uszyce, Budzów, Jamy), parków miejskich (miasto Gorzów Śląski), zieleni cmentarzy, alei przydrożnych oraz ochrona i wzbogacenie układów zieleni wiejskiej,
- promocja i rozwój tras rowerowych i ścieżek dydaktycznych, w szczególności w powiązaniu z gminami działającymi razem w ramach Lokalnej Grupy Działania „Górna Prosna” oraz gminami sąsiadującymi należącymi do województwa łódzkiego, a także wykorzystanie walorów i obiektów przyrodniczo-krajobrazowych dla rozwoju turystyki na obszarze gminy (np. zespoły parkowo-dworskie, dolina Prosny, dolina Strońskiego Potoku itp.).

➤ Ochrona i zrównoważone wykorzystanie lasów

Strategiczny cel średniookresowy w zakresie ochrony lasów dla gminy Gorzów Śląski:

Ochrona i zwiększanie powierzchni lasów

Cele cząstkowe w zakresie ochrony lasów to:

- zwiększenie lesistości gminy
- ochrona terenów leśnych cennych przyrodniczo oraz wykorzystanie ich do edukacji ekologicznej, w szczególności poprzez zachowanie w stanie naturalnym kompleksu leśnego w Skrońsku, Jastrzygowicach oraz tworzenie ścieżek przyrodniczo-edukacyjnych itp.
- zwiększanie ilości i powierzchni zadrzewień i zakrzaczeń, w szczególności na terenach zagrożonych erozją oraz na terenach intensywnej gospodarki rolnej,
- różnicowanie struktury gatunkowej i wiekowej lasów (zalesienia i przebudowa), przebudowa wszędzie tam gdzie żyźność siedliska nie odpowiada składowi gatunkowemu drzewostanów, w przypadku gminy Gorzów Śląski w lasach o zawyżonym udziale drzew iglastych, w szczególności w kompleksie między Budzowem, a Gołą,
- ochrona i odtwarzanie zieleni dolin rzecznych, w szczególności w dolinie Proсны, Skrońskiego Potoku i Piaski.

➤ Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych

Strategiczny cel średniookresowy:

Ochrona zasobów wodnych, w tym podziemnych celem zapewnienia ludności wody pitnej dobrej jakości oraz osiągnięcie dobrego stanu lub potencjału wód.

Cząstkowe cele w zakresie ochrony wód podziemnych i powierzchniowych to:

- racjonalizacja wykorzystania zasobów wodnych
- kształtowanie zasobów wodnych
- osiągnięcia lub utrzymanie dobrego stanu/potencjału wód, w tym poprawa jakości wód podziemnych i powierzchniowych
- budowy oczyszczalni przydomowych wszędzie tam, gdzie nie ma możliwości technicznych lub ekonomicznych do budowy zbiorczej kanalizacji sanitarnej, a także w miarę możliwości wspieranie przez gminę gospodarstw indywidualnych w finansowaniu niniejszych inwestycji,
- wzmożenie kontroli szamb i wywozu nieczystości, zwłaszcza w okolicach ujęć wody i dolin rzecznych,
- ograniczanie negatywnego wpływu na jakość wód zanieczyszczeń z rolnictwa.
- wprowadzanie zamkniętych obiegów wody, wodooszczędnych technologii produkcji,
- realizacja przedsięwzięć modernizacyjnych w instalacjach wewnętrznych ukierunkowanych na zmniejszenie strat wody i wodooszczędność,
- ochrona jakości wód podziemnych.

➤ Ochrona powierzchni ziemi i gleb

Strategiczny cel średniookresowy dla gminy Gorzów Śląski:

Ochrona i racjonalne wykorzystanie gleb

Cele cząstkowe w zakresie ochrony powierzchni ziemi, gleb i kopalin to:

- ochrona gleb o wysokiej przydatności rolniczej przed przeznaczeniem na cele nierolnicze (procedura planowania przestrzennego),
- zachowanie i wprowadzanie śródpolnych zadrzewień, zakrzaczeń, zalesień, oczek wodnych, łąk wilgotnych i bagiennych jako ważnych elementów funkcjonalnych struktury ekologicznej i obiektów warunkujących utrzymanie odpowiedniego poziomu wód gruntowych na obszarach rolniczych;
- prowadzenie działań na rzecz rozpowszechnienia wśród rolników programu rolnośrodowiskowego (ODR, ARiMR, organizacje pozarządowe),
- właściwa polityka zalesiania gruntów nieprzydatnych rolniczo, ochrona przed zalesianiem siedlisk roślin chronionych i rzadkich (cennych łąk podmokłych i bagiennych),
- utrzymanie i odbudowa urządzeń melioracyjnych, zapewniających odpowiedni poziom wód gruntowych i zabezpieczających użytki rolne przed okresowymi przesuszeniami lub zalaniem, w miarę możliwości nie odtwarzanie melioracji lub jej części na terenach łąk wtórnie zabagnionych, zwłaszcza siedlisk roślin chronionych i rzadkich;
- wdrażanie i upowszechnianie zasad dobrej praktyki rolniczej (KDPR),
- wspieranie i promowanie rolnictwa ekologicznego,
- rekultywacja „dzikich” wysypisk i wyrobisk.

➤ Ochrona powietrza atmosferycznego, w tym wzrost wykorzystania energii odnawialnej

Strategicznym celem średniookresowym dla gminy Gorzów Śląski jest:

Poprawa jakości powietrza atmosferycznego, w szczególności ograniczenie niskiej emisji, ze źródeł komunikacyjnych oraz wzrost udziału energii odnawialnej.

Cele cząstkowe w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego to:

- modernizacja dróg poprzez zwiększanie przepustowości i poprawa parametrów technicznych, uwzględniając szczególnie stale wzrastający stopień motoryzacji
- nasadzenia zielenią izolacyjną, szczególnie wzdłuż terenów zabudowy,
- stałe usprawnianie i tworzenie układu ścieżek rowerowych, uwzględniającego także parkingi rowerowe; układ ten z jednej strony powinien uwzględniać potrzeby komunikacyjne gminy – trasy rowerowe zapewniają dojazdy z miejsca zamieszkania do pracy i na zakupy, a z drugiej strony powinny być uwzględnione walory krajoznawczo-rekreacyjne terenu, zarówno dla mieszkańców poszczególnych gmin jak i dla turystów przyjezdnych.
- wsparcie i budowa urządzeń i instalacji do produkcji i transportu energii wytwarzanej z wykorzystaniem źródeł odnawialnych: biopaliw, energii wodnej, energii słonecznej, energii geotermalnej, pomp ciepła,
- modernizację lokalnych kotłowni, wprowadzanie niskoemisyjnych nośników,
- wspieranie przedsięwzięć dotyczących korzystania z ekologicznych źródeł energii w indywidualnych gospodarstwach i zakładach, w szczególności zgodnie ze specyfiką gminy promowanie energii odnawialnej - piecy na słomę, odpady drewna, solary itp.,
- termorenowację budynków, zwłaszcza użyteczności publicznej oraz stosowanie materiałów energooszczędnych w budownictwie,
- prowadzenie odpowiedniej polityki i działań na rzecz gazyfikacji gminy.
- opracowanie i wdrożenie analiz i ekspertyz z zakresu energetyki odnawialnej,
- wsparcie i budowa urządzeń i instalacji do produkcji i transportu energii wytwarzanej z wykorzystaniem źródeł odnawialnych: biopaliw, energii wodnej, energii słonecznej, pomp ciepła,

- promowanie i popularyzacja modelowych rozwiązań w zakresie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, w tym rozwiązań technologicznych i finansowych.

➤ Ochrona przed hałasem

Strategiczny cel średniookresowy dla gminy Gorzów Śląski:

Zmniejszenie skali uciążliwości akustycznej, na którą narażeni są mieszkańcy gminy, tam gdzie jest ona najwyższa.

Cele częściowe w zakresie ochrony przed hałasem to:

- podjęcie i systematyczne wykonywanie podstawowych badań pomiarowych przez zarządców dróg (droga krajowa i wojewódzka),
 - wyprowadzanie ruchu samochodowego poza tereny zabudowane (realizacja obwodnicy miasta Praszka, z uwzględnieniem Gorzowa Śląskiego),
 - wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed hałasem z wyznaczeniem stref ograniczonego użytkowania wokół głównych dróg tam, gdzie przekroczony jest równoważny poziom hałasu,
 - kontynuacja kontroli emisji hałasu do środowiska z obiektów działalności gospodarczej,
 - prowadzenie bazy danych obejmującej zagadnienia dotyczące emisji ponadnormatywnego hałasu.
- Promieniowanie elektromagnetyczne oraz poważne awarie przemysłowe i bezpieczeństwo chemiczne i biologiczne

Strategiczny cel średniookresowy dla gminy Gorzów Śląski:

Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego oraz monitoring pól elektromagnetycznych

Cele częściowe to:

- rozwój systemu badań pól elektromagnetycznych,
- uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego zagadnienia pól elektromagnetycznych.

➤ Poważne awarie przemysłowe oraz bezpieczeństwo chemiczne i biologiczne

Cele częściowe to:

- zmniejszenie zagrożeń związanych z transportem towarów niebezpiecznych,
- rozpowszechnianie wśród społeczeństwa zachowań na wypadek poważnych awarii przemysłowych i transportowych,
- podnoszenie świadomości społecznej w zakresie ochrony zdrowia, bezpieczeństwa biologicznego i chemicznego, substancji i preparatów chemicznych,
- propagowanie wykorzystania produktów chemicznych ulegających biodegradacji.

➤ Edukacja ekologiczna i dostęp do informacji

Cele cząstkowe to:

- realizacja szkoleń, kursów, konkursów (np. wiedzy ekologiczno-przyrodniczej), wydawnictw, akcji popularyzatorskich podnoszących świadomość ekologiczną społeczeństwa, w szczególności rolników, nauczycieli oraz dzieci i młodzieży, obchody „Dnia Ziemi”, „Sprzątanie Świata”,
- gromadzenie pomocy dydaktycznej i rozpowszechnianie informacji dotyczących ochrony środowiska i edukacji ekologicznej, w szczególności przez biblioteki i szkoły np. wycieczki do gospodarstw ekologicznych, tworzenie Szkolnych Kół Ekologicznych,
- realizacja modelowych przedsięwzięć chroniących obiekty i obszary cenne przyrodniczo wraz z ich wykorzystaniem dla celów naukowo-badawczych oraz promocji i rozwoju wsi i gminy oraz wsparcie modelowych projektów realizowanych przez organizacje pozarządowe (np. rewitalizacje wsi, nasadzenia zieleni),
- rozwój infrastruktury turystyczno-dydaktycznej, w szczególności na obszarach proponowanych do ochrony prawnej (np. utworzenie ścieżek przyrodniczo-edukacyjnych, zajęcia dydaktyczne prowadzone na ścieżkach edukacyjnych przez jednostki oświatowe gminy),
- realizacja cyklicznych prezentacji o treściach przyrodniczych w ramach publicznych środków przekazu (gazety, informator itp.) oraz instytucji kultury i wypoczynku,
- prowadzenie w Urzędzie Gminy systemu udostępniania informacji o środowisku w oparciu o rejestry oraz interaktywne bazy danych o środowisku dostępne za pośrednictwem Internetu.

Wskazane w projekcie aktualizacji programu ochrony środowiska cele i kierunki działań wpływać będą na poprawę stanu środowiska i są zgodne z:

- Programem Ochrony Środowiska Województwa Opolskiego na lata 2012 – 2015 z perspektywą do roku 2019.

Priorytety ekologiczne województwa opolskiego zostały określone szczegółowo w opracowaniu „Program ochrony środowiska dla województwa opolskiego na lata 2012 -2015 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2019”:

- Ochrona wód i gospodarka wodna, pomimo pewnej poprawy jakości wód powierzchniowych, ich stan jest wciąż niezadowolający. Ochrona wód przed zanieczyszczeniami i nadmierną eksploatacją oraz zabezpieczenie środowiska przed zagrożeniami związanymi z wodą (powódź, susza), wymagają realizacji szeregu przedsięwzięć inwestycyjnych i pozainwestycyjnych. Główne kierunki działań w tym zakresie, w perspektywie do 2018 roku to:
- kształtowanie i racjonalizacja wykorzystania zasobów wodnych (w tym zagospodarowanie wód kopalnianych, ochrona GZWP nr 333, 335, kontynuacja rozwiązań związanych z wprowadzaniem zamkniętych obiegów wody w przemyśle, wodooszczędnych technologii produkcji, modernizacja systemów zaopatrzenia w wodę miast, ukierunkowanych na zmniejszenie strat wody, odbudowa retencji glebowej),
 - ochrona przed powodzią i suszą, w tym: ochrona przed powodzią jedynie terenów zabudowanych, modernizacja i odsuwanie obwałowań od rzek, budowa polderów, spowalnianie odpływu wód m.in. przez renaturyzację rzek i dolin rzecznych, budowę i odbudowę mikroretencji, w tym w systemach melioracji szczegółowych, renaturyzację mokradeł i ochrona obszarów wodno-błotnych, zalesianie wododziałów, modernizacja jazów i śluz, zapobieganie lokalizacji zabudowy na obszarach narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, wdrażanie uregulowań wynikających z dyrektywy 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim („Dyrektywa powodziowa”) w tym sporządzanie map ryzyka powodziowego, ustalanie granic zasięgu wód powodziowych o określonym

- prawdopodobieństwie występowania oraz opracowanie planów zarządzania ryzykiem powodziowym),
- w zakresie zarządzania wodami (w tym: realizacja „Planu gospodarowania wodami w obszarze dorzecza Odry” zatwierdzonego na posiedzeniu Rady Ministrów dnia 22.02.2011r. (M.P. z 2011 r. Nr 40 poz. 451), analiza stanu zasobów wodnych w regionach wodnych, opracowanie warunków korzystania z wód regionów wodnych, prowadzenie katastru wodnego, pozwolenia zintegrowane i wodnoprawne, kontrola gospodarowania wodami współpraca transgraniczna z Republiką Czeską),
 - w zakresie zaopatrzenia w wodę (w tym dokończenie budowy sieci wodociągowych, budowa zastępczych ujęć wody oraz budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody i sieci wodociągowych),
 - w zakresie gospodarki ściekowej (kontynuacja realizacji programu budowy, rozbudowy, modernizacji systemów kanalizacyjnych z oczyszczalniami ścieków, likwidacja zrzutu ścieków nieoczyszczonych, obniżenie ładunków zanieczyszczeń w ściekach przemysłowych (w tym w szczególności zawierających substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego), budowa dalszych podczyszczalni ścieków w zakładach przemysłowych, rozbudowa systemu monitoringu jakości wód, kontynuacja budowy zbiorników na gnojowicę i gnojówkę w sektorze rolnym, kontrola oraz likwidacja obiektów produkcyjnych o niezrównoważonych technologiach w rolnictwie (np. fermy wielkoprzemysłowe).
- Ochrona powierzchni ziemi przed odpadami. Działania w tym zakresie ukierunkowane będą na zapobieganie powstawaniu odpadów oraz zwiększenie gospodarczego wykorzystania odpadów wytworzonych, a także stworzenie systemowych rozwiązań w zakresie zagospodarowania odpadów. W związku ze zmianą przepisów ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminie oraz ustawy o odpadach, rozwiązanie tego problemu będzie polegało przez wszystkim na opracowaniu przez samorządy gminne szeregu dokumentów, które pozwolą na właściwe zagospodarowanie odpadów w województwie, a także zarządzanie systemem i jego monitorowanie, w celu:
- minimalizacji ilości wytwarzanych odpadów,
 - transformacji systemu gospodarowania z obecnego układu wytwórca - składowisko do układu wytwórca - efektywna selekcja/segregacja - przetworzony odpad,
 - objęcia systemem zbierania odpadów komunalnych wszystkich mieszkańców województwa,
 - podniesienia efektywności selektywnego zbierania odpadów,
 - zapewnienia osiągnięcia ustalonych dla gmin województwa poziomów, odzysku i recyklingu odpadów,
 - zapobieżenia niekontrolowanym, negatywnym dla środowiska oraz województwa zjawiskom migracji strumienia odpadów komunalnych do szarej strefy,
 - zmniejszenia stopnia deponowania strumienia odpadów ulegających biodegradacji na składowiskach przy jednoczesnym uszczelnieniu całego systemu gospodarowania odpadami,
 - zapewnienia objęcia wszystkich mieszkańców systemem selektywnego zbierania odpadów,
 - zamykanie instalacji do zagospodarowania odpadów, które nie spełniają przepisów w zakresie gospodarowania odpadami,
 - budowy lub rozbudowy regionalnych instalacji do zagospodarowania odpadów komunalnych w ramach Regionów Gospodarki Odpadami Komunalnymi.
- Ochrona powietrza przed zanieczyszczeniami i środowiska człowieka przed hałasem. Wymaga to przede wszystkim kontynuacji działań realizowanych dotychczas dla poprawy jakości powietrza, zwłaszcza intensyfikacji działań ukierunkowanych na proekologiczne rozwiązania systemu transportu. Główne kierunki działań to:

- zmniejszenie emisji komunikacyjnej, zwłaszcza na obszarach zurbanizowanych (Opole, Strzelce Opolskie, Kędzierzyn – Koźle, Nysa, Niemodlin, Praszka, Ozimek, Kluczbork, Namysłów),
 - zmniejszenie niskiej emisji zanieczyszczeń w miastach i na terenach wiejskich,
 - kontynuacja ograniczania emisji przemysłowych w tym w szczególności w zakładach mogących znacząco oddziaływać na środowisko (wg nomenklatury GUS zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza),
 - zmniejszenie negatywnego oddziaływania hałasu na człowieka i środowisko.
- Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody. Dotyczy to przede wszystkim nowego podejścia do ochrony przyrody, uwzględniającego europejskie wymogi w tym zakresie. Istotnymi zagadnieniami jest również ochrona i zrównoważony rozwój lasów. Główne kierunki to:
- wdrażanie systemu NATURA 2000,
 - optymalizacja sieci obszarów chronionych, zapewniająca spójność ekologiczną województwa oraz ochronę różnorodności biologicznej, w tym pobudzenie aktywności samorządów,
 - polepszenie wdrażania programu rolno-środowiskowego,
 - wprowadzanie zielonej infrastruktury do planowania przestrzennego,
 - odbudowa zdegradowanych ekosystemów i siedlisk przyrodniczych,
 - zwiększanie lesistości i przebudowa drzewostanów, w tym zalesianie gruntów nieprzydatnych do produkcji rolniczej lub zdegradowanych, za wyjątkiem terenów cennych przyrodniczo.
- Ochrona powierzchni ziemi i środowiska glebowego. Dotyczy to przede wszystkim działań rekultywacyjnych i rewitalizacyjnych na obszarach zdegradowanych wskutek eksploatacji surowców mineralnych oraz ochrony gleb. Główne kierunki to:
- bieżąca rekultywacja wyrobisk poeksploatacyjnych,
 - rewitalizacja terenów dawnych wyrobisk górniczych,
 - zapobieganie erozji wodnej i wietrznej m.in. poprzez pasy zadrzewień i zakrzeczeń, aleje drzew itp.
 - zalesianie gruntów rolniczo nieprzydatnych do produkcji rolnej lub zdegradowanych, za wyjątkiem cennych przyrodniczo.
- Polityką Ekologiczną Państwa na lata 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016.

Podstawowe założenia Programu wynikają przede wszystkim z głównych zasad polityki ekologicznej państwa. Mają one swoje odzwierciedlenie w celach strategicznych i średniookresowych polityki ekologicznej gminy.

Potrzeba aktualizacji Programu ochrony środowiska wynika także z licznych zmian przepisów prawnych, nowego podejścia do różnych problemów środowiskowych, nowych wyzwań związanych ze zmianami klimatu. Ważnym aspektem jest także aktualizacja celów i zadań związanych z koniecznością spełnienia wymagań wynikających z Traktatu Akcesyjnego oraz osiągania celów wspólnotowej polityki - przyrodniczej, energetycznej, rolnej itp.

„Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009 - 2012 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2016” bierze pod uwagę te zobowiązania. Dlatego przy jej opracowywaniu uwzględniono nie tylko strategiczne i programowe dokumenty rządu Rzeczypospolitej Polskiej, ale także Wspólnoty Europejskiej. Polska polityka ekologiczna opiera się na konstytucyjnej zasadzie zrównoważonego rozwoju, dlatego jej zalecenia muszą być uwzględniane we wszystkich dokumentach strategicznych oraz programach, których realizacja może mieć wpływ na stan środowiska. W praktyce oznacza to, że wiele jej celów będzie osiągnięte tylko wtedy i w takim zakresie, w jakim zostały one uwzględnione w tych strategiach. Nakłada to na wszystkie instytucje publiczne obowiązek dbałości o stan środowiska, zgodnie z wymaganiami art. 74 Konstytucji RP.

Planowane działania w obszarze ochrony środowiska w Polsce wpisują się w priorytety w skali Unii Europejskiej i cele 6 Wspólnotowego programu działań w zakresie środowiska naturalnego. Zgodnie z ostatnim przeglądem wspólnotowej polityki ochrony środowiska do najważniejszych wyzwań należy zaliczyć:

- działania na rzecz zapewnienia realizacji zasady zrównoważonego rozwoju,
- przystosowanie do zmian klimatu,
- ochrona różnorodności biologicznej.

„Polityce ekologicznej Państwa na lata 2009 - 2012 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2016” największą uwagę poświęcono sprawom związanym ze zmianami klimatu, racjonalnego wykorzystywania zasobów, ekoinowacjom, ochronie przyrody, zarządzaniem zasobami wodnymi. Wraz z bogaceniem się społeczeństwa wzrasta także zagrożenie postawą konsumpcyjną, cechującą się mnożeniem, pod wpływem reklam i promocji, dóbr materialnych, które nie są niezbędne człowiekowi, a na ich wytworzenie zużywa się znaczne ilości surowców nieodnawialnych, wody i energii. Dotyczy to także wielu produktów spożywczych.

Z członkostwa w Unii wynikają zobowiązania w zakresie wdrażania Dyrektyw Unii Europejskiej. Zasady polityki regionalnej Unii Europejskiej na lata 2007-2013 oraz planowanych do 2020 roku przenoszone są na procesy programowania na poziomie krajowym, a dalej także na poziom regionów i gmin. Z powyższego wynika, że potrzeba aktualizacji Programu ochrony środowiska gminy Gorzów Śląski determinowana jest również przez procesy planowania na szczeblu europejskim, krajowym i regionalnym, które stanowią istotny układ odniesienia dla programowania rozwoju gminy.

Niniejszy Program bierze także pod uwagę nową perspektywę finansowania UE tj. 2014-2020, a w szczególności następujące dokumenty strategiczne:

- Strategię Europa 2020,
- Strategię Rozwoju Kraju 2007-2015,
- Krajową Strategię Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie,
- Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko (2012),
- Koncepcję Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.

Kierunki rozwoju gminy wytyczają także uchwalone przez Sejmik Województwa Opolskiego:

- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego (2010),
- Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do roku 2020,
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2007-2013.

4. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA CELÓW OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONYCH NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM, KRAJOWYM, ISTOTNYCH Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ SPOSOBY W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWANIA DOKUMENTU

Dokumenty o znaczeniu międzynarodowym

Zapisy projektów aktualizacji programu ochrony środowiska są zgodne z celami międzynarodowego prawa ochrony przyrody, w tym z:

- Konwencją Berneńską,
- Konwencją Bońską,

- Konwencją Waszyngtońską,
- Konwencją Ramiarską.

Ponadto są zgodne z celami międzynarodowego prawa z zakresu ochrony powietrza i zmian klimatycznych, takich jak:

- Konwencją o ochronie warstwy ozonowej z 22.03.1985 r. (Konwencja Wiedeńska) i Protokół Montrealski w sprawie substancji zubożającej warstwę ozonową z 1987 r. wraz z poprawkami londyńskimi i kopenhaskimi),
- Ramową Konwencją Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z 9.05.1991 r. (Konwencja Klimatyczna z Rio) wraz z protokołem dodatkowym z Kioto (reguluje kwestie ograniczenia emisji gazów cieplarnianych).

Polityka wspólnotowa

Podstawowym dokumentem określającym cele ochrony środowiska na szczeblu Unii Europejskiej jest VI Wspólnotowy Program Działań w Zakresie Środowiska Naturalnego. W ramach tego programu wyznaczono 4 podstawowe obszary priorytetowe dla polityki Unii Europejskiej w dziedzinie ochrony środowiska. Są to:

- zmiany klimatu,
- przyroda i różnorodność biologiczna,
- środowisko i zdrowie,
- zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i odpadami.

W Programie ustalono, że działania w zakresie wyznaczonych 4 priorytetów powinny być realizowane przy zastosowaniu następujących instrumentów ochrony środowiska:

- poprawę stosowania istniejących przepisów prawnych,
- zintegrowanie problematyki ochrony środowiska z politykami w innych zakresach,
- lepsze powiązanie ochrony środowiska z instrumentami gospodarki rynkowej,
- wspieranie społeczeństwa w zmianie podejścia do ochrony środowiska,
- uwzględnianie ochrony środowiska w gospodarce gruntami i decyzjach menadżerskich.

System prawny Unii Europejskiej w całej rozciągłości uwzględnia wyznaczone priorytety polityki Unii Europejskiej w zakresie ochrony środowiska. Największy wpływ na ochronę środowiska, funkcjonowanie podmiotów gospodarczych, samorządów będzie miała implementacja zapisów dyrektyw UE odnoszących się do:

- standardów emisji SO₂ , NO_x, pyłów zawieszonych i dopuszczalnych emisji tych substancji
- przez instalacje przemysłowe, energetyczne (w tym spalarnie odpadów) oraz transport,
- zanieczyszczeń emitowanych przez silniki (samochodów, pociągów, samolotów),
- jakości wody pitnej,
- redukcji zanieczyszczeń wód powierzchniowych przez nawozy i pestycydy,
- ochrony zasobów wodnych i ekosystemów od wody zależnych,
- oczyszczania i odprowadzania ścieków,
- instalacji do przerobu lub utylizacji odpadów,
- gospodarowania odpadami przemysłowymi,
- użytkowania i składowania odpadów niebezpiecznych i toksycznych,
- opakowań i gospodarki odpadami opakowaniowymi,
- ograniczania różnych rodzajów hałasu,

- zintegrowanego zapobiegania i kontroli zanieczyszczeń oraz zarządzania ryzykiem ekologicznym,
- ochrony przyrody, w tym powstrzymania utraty różnorodności biologicznej, m. in. utworzenia europejskiej sieci obszarów Natura 2000.

Obecnie na poziomie UE i poziomie krajowym prowadzone są już prace nad nowym okresem programowania na lata 2014-2020. Nadrzędnym dokumentem strategicznym jest „Europa 2020”, gdzie jednym z priorytetów jest rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej.

„Europa efektywnie korzystająca z zasobów” – konieczne przedsięwzięcia na poziomie unijnym, krajowym i regionalnym na rzecz niezależnienia wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów, przejścia na gospodarkę niskoemisyjną, większego wykorzystania odnawialnych źródeł energii, modernizacji transportu oraz propagowania efektywności energetycznej.

Ponad to POŚ 2012-2015 jest zgodny z przewodnim celem na rok 2020 określonym w dokumencie „*Nasze ubezpieczenie na życie i nasz kapitał naturalny - unijna strategia ochrony różnorodności biologicznej na okres do 2020 r.*” przyjętym 3 maja 2011r. przez Komisję Europejską, który zakłada:

„powstrzymanie utraty różnorodności biologicznej i degradacji funkcji ekosystemu w UE do 2020 r. oraz przywrócenie ich w możliwie największym stopniu (...)”.

Zapisy projektowanego dokumentu uwzględniają cele ochrony środowiska na szczeblu Unii Europejskiej określone w VI Wspólnotowym Programie Działań w Zakresie Środowiska Naturalnego oraz są zgodne z następującymi dyrektywami UE:

- Dyrektywą Wodną (Dz. U. UE. L z 2000 r. Nr 327, poz. 1.) Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającą ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej,
- Dyrektywą 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim. Dyrektywa weszła w życie 26 listopada 2007 r., a jej głównym celem jest ustanowienie ram dla oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim, w celu ograniczenia negatywnych konsekwencji dla zdrowia ludzkiego, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej, związanych z powodzią na terytorium Wspólnoty,
- Dyrektywą 2001/80/WE (Dyrektywa LCP) w sprawie ograniczenia emisji niektórych zanieczyszczeń do powietrza z dużych źródeł spalania paliw oraz dyrektywą 2008/50/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 maja 2008r. w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy w sprawie czystszej powietrza dla Europy (dyrektywa CAFE). Dyrektywa ta wprowadza zmiany w przepisach dyrektyw: 96/62/WE, 1999/30/WE, 2000/69/WE, 2002/3/WE oraz decyzji Rady 97/101/WE, uchylając i zastępując je jednocześnie ze skutkiem od dnia 11 czerwca 2010r.

Dokumenty krajowe

Cele i działania w dokumentach krajowych dotyczące ochrony środowiska, uwzględniają cele polityki Unii Europejskiej w tej dziedzinie oraz zawartych międzynarodowych konwencji. Najważniejsze dokumenty krajowe oraz zawarte w nich cele przedstawiono poniżej.

Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016

Najważniejsze cele średniookresowe (do roku 2016r.) zawarte w PEP:

- zachowanie bogatej różnorodności biologicznej polskiej przyrody na różnych poziomach organizacji: na poziomie wewnątrzgatunkowym (genetycznym), gatunkowym oraz ponadgatunkowym (ekosystemowym), wraz z umożliwieniem zrównoważonego rozwoju gospodarczego kraju, który w sposób niekonfliktowy współistnieje z różnorodnością biologiczną,
- racjonalnego użytkowania zasobów leśnych przez kształtowanie ich właściwej struktury gatunkowej i wiekowej, z zachowaniem bogactwa biologicznego,
- racjonalizacja gospodarowania zasobami wód powierzchniowych i podziemnych w taki sposób, aby uchronić gospodarkę narodową od deficytów wody i zabezpieczyć przed skutkami powodzi oraz zwiększenie samofinansowania gospodarki wodnej,
- rozpowszechnianie dobrych praktyk rolnych i leśnych, zgodnych z zasadami rozwoju zrównoważonego,
- przeciwdziałanie degradacji terenów rolnych, łąkowych i wodno-błotnych przez czynniki antropogenne,
- zwiększenie skali rekultywacji gleb zdegradowanych i zdewastowanych, przywracając im funkcję przyrodniczą, rekreacyjną lub rolniczą,
- racjonalizacja zaopatrzenia ludności oraz sektorów gospodarczych w kopaliny i wodę z zasobów podziemnych oraz otoczenia ich ochroną przed ilościową i jakościową degradacją,
- poprawa stanu zdrowotnego mieszkańców w wyniku wspólnych działań sektora ochrony środowiska z sektorem zdrowia oraz skuteczny nadzór nad wszystkimi w kraju instalacjami będącymi potencjalnymi źródłami awarii przemysłowych powodujących zanieczyszczenie środowiska,
- dążenie do spełnienia przez RP zobowiązań wynikających z Traktatu Akcesyjnego oraz z dwóch dyrektyw unijnych (Dyrektywy LCP i Dyrektywę CAFE),
- utrzymanie lub osiągnięcie dobrego stanu wszystkich wód, w tym również zachowanie i przywracanie ciągłości ekologicznej cieków,
- dokonanie wiarygodnej oceny narażania społeczeństwa na ponadnormatywny hałas i promieniowanie elektromagnetyczne oraz podjęcie kroków do zmniejszenia tego zagrożenia tam, gdzie jest ono największe.
- stworzenie efektywnego systemu nadzoru nad substancjami chemicznymi dopuszczonymi na rynek, zgodnego z zasadami Rozporządzenia REACH.

Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych

Dyrektywa 91/271/EWG z 21 maja 1991 r. dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych nałożyła na państwa członkowskie Unii Europejskiej obowiązek m.in. wyposażenia aglomeracji powyżej 2000 RLM w zbiorcze systemy kanalizacyjne i

oczyszczalnie ścieków oraz odprowadzania do wód ścieków komunalnych odpowiednio oczyszczonych z substancji biologicznie rozkładalnych. W celu wypełnienia tych zobowiązań w Polsce został opracowany Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK), który stanowi wykaz aglomeracji powyżej 2000 RLM oraz wykaz niezbędnych przedsięwzięć w zakresie budowy i modernizacji urządzeń kanalizacyjnych. Program obejmuje następujące kategorie działań inwestycyjnych: budowę i modernizację zbiorczych sieci kanalizacyjnych, budowę nowych oraz modernizację i rozbudowę istniejących oczyszczalni ścieków. W najnowszym projekcie aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych znalazło się 1606 aglomeracji. Inwestycje, które znalazły się w wykazie będą traktowane priorytetowo przez instytucje finansujące. Całkowity koszt przedsięwzięć uwzględnionych w KPOŚK w latach 2005 - 2015 szacuje się na ponad 42 mld zł. W tym czasie ma powstać ok. 37 tys. km sieci kanalizacyjnej oraz zostanie zmodernizowanych lub wybudowanych ponad 1,7 tys. szt. oczyszczalni ścieków.

Projekt Programu ochrony środowiska uwzględnia zadania z zakresu budowy kanalizacji sanitarnej, ale część obszaru gminy Gorzów Śląski, która należy do aglomeracji Praszka jest już skanalizowana.

Dokumenty regionalne

Najważniejszymi dokumentami, z jakimi powinien być spójny projekt aktualizacji programu ochrony środowiska są Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego oraz Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego. Program powinien brać także pod uwagę zapisy Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2007-2013, ale już w niewielkim zakresie z uwagi na ograniczone środki i rozpoczęcie prac w najbliższym czasie nad nowym programem operacyjnym.

Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego

Strategia rozwoju województwa opolskiego została przyjęta przez Sejmik Województwa Opolskiego 11 października 2005 roku uchwałą nr XXXIX/350/2005. Strategia jest najważniejszym elementem strategicznego programowania rozwoju regionu opolskiego w latach 2000-2015 i zakłada:

- wspieranie gospodarki odpadami i ściekami jako wymagań współczesnego świata i interes gospodarki regionu,
- aktywizację gospodarczą regionu z uwzględnieniem ochrony istniejącego potencjału przyrodniczego, poszanowania walorów i bioróżnorodności przestrzeni województwa opolskiego.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2007-2012

Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2007-2012 określa priorytetowe działania w ramach których jest możliwość realizowania projektów dofinansowanych ze środków Funduszy Strukturalnych Unii Europejskiej. W strukturze Programu znaczące miejsce zajmuje problematyka związana z ochroną środowiska.

Jednym z siedmiu celów strategicznych jest: poprawa stanu środowiska naturalnego i ochrona przyrody, w tym rozbudowa systemów kanalizacyjnych, ochrona powietrza, działania zmierzające do wykorzystania odnawialnych źródeł odnawialnych, w tym biomasy, ochrona bioróżnorodności województwa.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego (2010) jest podstawowym dokumentem określającym zasady polityki zagospodarowania przestrzeni województwa opolskiego oraz określającym kierunki zagospodarowania przestrzennego, w tym wymagań w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego i ochrony dóbr kultury, z uwzględnieniem obszarów podlegających szczególnej ochronie.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego formułuje następujący, główny cel polityki przestrzennej:

Głównym celem polityki przestrzennej województwa opolskiego jest kształtowanie struktury przestrzennej, która będzie pobudzała rozwój województwa, zapewniała konkurencyjność w stosunku do otoczenia zewnętrznego i eliminowała niekorzystne różnice w warunkach życia wewnątrz regionu.

Głównym celem polityki przestrzennej w zakresie ochrony środowiska przyjętym w planie województwa jest:

Kształtowanie przyrodniczych struktur przestrzennych oraz ochrona i poprawa jakości środowiska, przy zapewnieniu zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego.

Takie sformułowanie celu głównego pozwala na integrację działań mających na celu co najmniej utrzymanie i poprawę funkcjonowania świata przyrodniczego z koniecznością zapewnienia odpowiednich standardów jakościowych i ilościowych komponentów środowiska oraz możliwości korzystania z jego zasobów przez obecne i przyszłe pokolenia. Realizacja powyższych działań musi jednak uwzględniać jako czynnik równoważny rozwój społeczno-gospodarczy, otwarty na przyszłość, również w oparciu o użytkowanie zasobów środowiska. Realizacja głównego celu ekologicznego prowadzona będzie w oparciu o zespół szczegółowych celów operacyjnych obejmujących:

- 1) Cele ukierunkowane na zachowanie i optymalizowanie struktury przestrzennej województwa:
 - dostosowanie zagospodarowania przestrzennego województwa do naturalnych przyrodniczych predyspozycji, uwarunkowań i walorów,
 - zachowanie i ochrona różnorodności biologicznej, pomnażanie dziedzictwa i walorów przyrodniczo-krajobrazowych,
 - ochrona i racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska.
- 2) Cele ukierunkowane na dynamizowanie jakości przestrzeni województwa i jej rozwój:
 - poprawa stanu środowiska naturalnego i jakości życia mieszkańców,
 - aktywizacja gospodarcza regionu oparta na istniejących predyspozycjach, zasobach i walorach przyrodniczo-krajobrazowych oraz ich rezerwach.

Dokumenty lokalne

Najważniejszym dokumentem, z jakim powinien być spójny projekt aktualizacji gminnego programu ochrony środowiska jest Program ochrony środowiska dla powiatu oleskiego [2008]. Priorytety ekologiczne powiatu oleskiego oraz przypisane im cele to:

- Ochrona zasobów wód powierzchniowych, poprawa ich jakości i zapobieganie zanieczyszczeniom
 - ograniczenie zanieczyszczeń rolniczych (chemizacja, gnojowica),
 - poprawę systemu odwadniania dróg powiatowych,
 - systematyczny monitoring jakości wód powierzchniowych,
 - zwiększenie retencji wód powierzchniowych (głównie w dolinie rzeki Proсны i Stobrawy),
 - dociążenie istniejących oczyszczalni ścieków,
 - budowę urządzeń podczyszczających wody opadowe i roztopowe wprowadzane siecią kanalizacyjną do odbiorników powierzchniowych,
 - stopniowe wyposażanie gospodarstw wiejskich w zabudowę rozproszoną w indywidualne systemy oczyszczania - przydomowe oczyszczalnie ścieków,
 - opracowanie warunków korzystania z wód dorzecza dla poszczególnych zlewni,
 - zmniejszenie wodochłonności produkcji przemysłowej oraz wprowadzanie zamkniętych obiegów wody,
 - budowę i modernizację sieci kanalizacyjnej;
- Ochrona wód podziemnych i racjonalne ich użytkowanie oraz ochrona gleb i powierzchni ziemi
 - ochronę ujęć wody pitnej i eliminację czynników zagrożenia dla jakości wód podziemnych ochrona głównych zbiorników wód podziemnych GZWP 327 „Lubliniec-Młynków”, GZWP 325 „Zbiornik Częstochowa”, GZWP 324 „Dolina Kopalna Kluczborka”, GZWP 335 „Krapkowice-Strzelce Opolskie” i GZWP 311 „Dolina Kopalna Pratwy”),
 - racjonalną gospodarkę wodami podziemnymi,
 - zmniejszenie wodochłonności gospodarki,
 - zagospodarowanie gleb w sposób, który odpowiada w pełni ich przyrodniczym walorom i klasie bonitacyjnej,
 - rekultywację nieczynnych składowisk,
 - opracowanie całonizowego bilansu wodno-gospodarczego powiatu,
 - budowę i modernizację sieci wodociagowych;
- Minimalizacja ilości powstających odpadów, wzrost odzysku i recyklingu i bezpieczne składowanie pozostałych odpadów
 - zapewnienie odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
 - bezpieczne składowanie odpadów,
 - zbiórkę odpadów od wszystkich wytwarzających,
 - wydzielanie odpadów wielkogabarytowych, niebezpiecznych i innych ze strumienia odpadów komunalnych;
- Ochrona różnorodności biologicznej oraz ochrona lasów
 - utrzymanie istniejących i powołanie nowych obszarów i obiektów prawnie chronionej przyrody i krajobrazu, w tym ustanowienie ostoi przyrody Europejskiej Sieci Ekologicznej NATURA 2000,
 - eliminowanie lub ograniczanie aktualnych i potencjalnych zagrożeń dla zachowania różnorodności biologicznej,
 - wzmocnienie służb ochrony przyrody oraz wspieranie działalności ochrony przyrody i krajobrazu organizacji pozarządowych i ruchów społecznych,

- opracowanie planów ochrony obszarów chronionych na terenie powiatu,
 - opracowanie planu zabiegów konserwacyjnych i pielęgnacyjnych pomników przyrody,
 - opracowanie powiatowej „czerwonej listy” zbiorowisk roślinnych i biotopów wymagających specjalnej troski,
 - wdrożenie procedur lokalizacyjnych chroniących tereny cenne przyrodniczo przed przeinwestowaniem,
 - ścisłe przestrzeganie i wprowadzenie zasad w planach zagospodarowania przestrzennego selektywnego dostępu do terenów wyjątkowo cennych przyrodniczo,
 - opracowanie regionalnej listy gatunków zagrożonych wyginięciem oraz wdrożenie regionalnego programu ochrony tych gatunków,
 - ograniczanie nielegalnego pozyskiwania drewna,
 - ochronę lasów łęgowych,
 - systematyczny monitoring stanu „zdrowotnego” lasów,
 - opracowanie i wdrożenie programu rolno-środowiskowego,
 - systematyczny rozwój rolnictwa ekologicznego agroturystyki;
- Ochrona powietrza i ochrona przed hałasem
- systematyczną poprawę jakości powietrza i klimatu akustycznego, w szczególności na terenach miejskich,
 - modernizację dróg i nawierzchni dróg na terenie powiatu,
 - opracowanie map akustycznych i ewentualnych programów naprawczych, wzdłuż głównych dróg i linii kolejowych powiatu,
- Systemowe monitorowanie stanu środowiska
- wprowadzanie nowych technik i doskonalenie istniejących, pozwalających analizować zmiany zachodzące w środowisku i oceniać zagrożenia w środowisku
 - monitorowanie poszczególnych komponentów środowiska,
- Kształtowanie świadomości i edukacja społeczeństwa w ochronie środowiska
- wydawanie i opracowywanie broszur, ulotek, książek, tablic, itp.
 - akcje szkoleniowe i propagandowe, konkursy ekologiczne.
 - tworzenie i budowa ścieżek edukacyjnych,
 - działania wspierające edukację ekologiczną.

Analiza zgodności projektu dokumentu z innymi dokumentami

Mając na uwadze zapisy projektu aktualizacji Programu ochrony środowiska w kontekście wyżej przedstawionych zapisów innych dokumentów strategicznych, stwierdza się zgodność ich zapisów i integralność z celami i kierunkami innych strategii.

Założone w aktualizacji POŚ 2012-2015 cele do osiągnięcia oraz kierunki w jakim będą zmierzać zaprojektowane działania są zgodne z celami ustalonymi ww. dokumentach strategicznych, a w szczególności: w polityce ekologicznej państwa, polityce ekologicznej województwa i polityce ekologicznej powiatu oleskiego. Cele zawarte w tych dokumentach częściowo zostały dostosowane do lokalnych uwarunkowań, które wskazały na zasadność ich hierarchizacji.

Ponadto zapisy POŚ 2012-2015 biorą także pod uwagę założenia projektu dokumentu o randze krajowej z zakresu ochrony środowiska, a mianowicie Strategii „Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko”.

5. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA STANU ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ODDZIAŁYWANIEM

5.1. Ogólna charakterystyka gminy

⇒ Położenie

Gmina miejsko – wiejska Gorzów Śląski położona jest w północno – wschodniej części województwa opolskiego, na wysokości od 180 do 267 m n.p.m. Najwyżej położony punkt w gminie zlokalizowany jest na południowy – zachód od miejscowości Goła, na Płaskowyżu Helenowskim, natomiast najniżej usytuowany jest obszar położony w dolinie rzeki Prosny, w rejonie miejscowości Goła. Współrzędne geograficzne wynoszą 51° szerokości geograficznej PN oraz 18° długości geograficznej E. Powierzchnia gminy wynosi 154,12 km², z czego 18,68 km² położonych jest w granicach administracyjnych miasta Gorzowa Śląskiego. Łączna powierzchnia gminy stanowi 15,81 % powierzchni powiatu oleskiego oraz 1,64 % powierzchni województwa opolskiego.

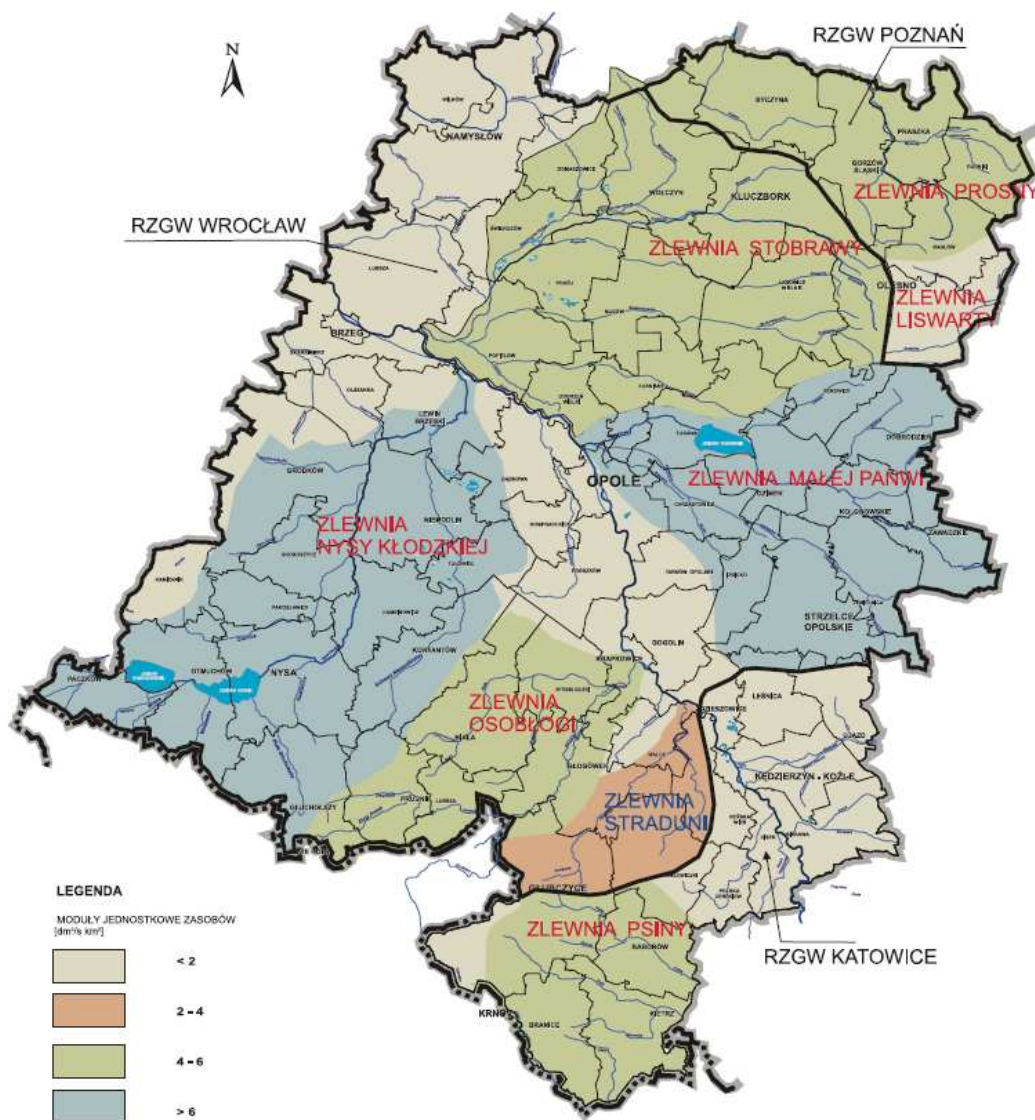
Gmina Gorzów Śląski sąsiaduje z następującymi gminami: Praszka, Olesno, Radłów, Byczyna, Kluczbork (województwo opolskie) oraz Skomlin i Łubnice (województwo łódzkie). Granice: północna, południowa i zachodnia są granicami sztucznymi, natomiast granica wschodnia gminy przebiega wzdłuż rzeki Prosny.

Użytki rolne stanowią ok. 70% powierzchni ogólnej gminy, z czego grunty orne zajmują ok. 86% powierzchni użytków rolnych. Jest to skutek stosunkowo wysokiej żyzności gleb. Walory rolniczej przestrzeni produkcyjnej w gminie Gorzów Śląski są dobre. Ponad 70% gruntów ornych stanowią gleby III i IV klasy bonitacyjnej.

Liczba mieszkańców miasta i gminy to 7 357 osób [stan na 31 grudnia 2011r. za BDL]. W skład gminy wchodzi 14 sołectw są to: Uszyce, Zdziechowice, Goła, Krzyżanowice, Nowa Wieś, Budzów, Pakoszów, Kobyla Góra, Dębina, Pawłowice, Kozłowice, Jamy, Skrońsko i Jastrzygowice.

⇒ Hydrologia

Gmina Gorzów Śląski położona jest w zlewni rzeki Prosny, dopływu I rzędu rzeki Warty. Dopełnieniem systemu hydrologicznego są dopływy Prosny oraz starorzecza, stawy i zbiorniki wodne o różnej genezie, a także sieć rowów melioracyjnych. Są one często ostoją roślinności i fauny rzadkiej i zagrożonej wyginięciem, w szczególności rzeka Prosna i jej dolina stanowią mozaikę cennych ekosystemów tworzących korytarz ekologiczny wiążący rozległe tereny.

Ryc.1 Zasoby dyspozycyjne wód powierzchniowych w głównych zlewniach rzecznych

Źródło: Program ochrony środowiska dla województwa opolskiego, 2007

⇒ Przyroda

Obszary o znaczących walorach przyrodniczych objęte ochroną prawną zajmują w gminie Gorzów Śląski jedynie 19,3 ha, co stanowi około 0,1% powierzchni gminy, co jest wartością bardzo małą w porównaniu do stanu ochrony województwa (patrz poniższa ryc.). Obszary i obiekty chronione o znaczeniu lokalnym w gminie Gorzów Śląski to:

- użytek ekologiczny (1),
- pomniki przyrody (4),
- parki (4), obiekty cenne przyrodniczo i krajobrazowo, w tym 3 objęte ochroną konserwatorską.

Wśród pomników przyrody na obszarze gminy, ewenementem wśród opolskich pomników przyrody ożywionej jest 4-metrowy okaz kłokoczki południowej w Gorzowie Śląskim. Jest to jedyny krzew - pomnik przyrody w województwie

Gmina Gorzów Śląski położona jest w północno-zachodniej części Progu Woźnickiego i Obniżenia Liswarty-Prosnicy wchodzących w skład makroregionu Wyżyny Śląsko-Krakowskiej (Kondracki 1988). W podziale geobotanicznym Szafera (1977) badany

teren leży w granicach Krainy Wyżyny Śląskiej należącej do Poddziału Pasa Wyżyn Środkowych.

Cały obszar gminy, w zależności od warunków glebowych, powinny porastać różnego rodzaju zbiorowiska leśne. W dolinie Prosny są to **łęgi jesionowo-olszowe** *Circaeo-Alnetum*. Doliny jej dopływów powinny być porośnięte przez podgórskie łęgi jesionowe *Carici remotae-Fraxinetum* lub *Astrantio-Fraxinetum*. Na pozostałym obszarze gminy powinny dominować „kwaśne” **buczyny niżowe** *Luzulo pilosae-Fagetum* oraz żyzne buczyny niżowe *Melico-Fagetum*. Miejscami obszar gminy Gorzów Śląski powinny porastać niżowo-wyżynne eutroficzne lasy jodłowe z grabem i dębem zwane „czarnym lasem” będące regionalną postacią lasów typu grądowego, niżowe dąbrowy acidofilne typu środkowoeuropejskiego *Calamagrostio-Quercetum petraeae*, grądy subkontynentalne *Tilio-Carpinetum*, świetliste dąbrowy *Potentillo albae-Quercetum* oraz kontynentalne bory mieszane *Pino-Quercetum*.

Obecny charakter roślinności to efekt przekształceń środowiska przez gospodarkę człowieka. Większość lasów została zastąpiona przez użytki rolne (ponad 70% powierzchni gminy) i tereny zabudowane ze specyficzną roślinnością synantropijną i obcego pochodzenia, a tereny podmokłe w większości odwodniono. Obecnie, jedynie południowa (las liściaste i dolina Prosny) oraz północna (dolina Prosny) część gminy posiada znaczącą wartość przyrodniczo-krajobrazową. Tereny te jednak (za wyjątkiem użytków ekologicznych w dolinie Prosny) nie są objęte ochroną prawną w żadnej formie. Według koncepcji regionalnej dolina Prosny i Piaski wyróżniona została jako kwalifikująca się do ochrony prawnej jako obszar chronionego krajobrazu, podobnie jak fragment Borów Stobrawsko-Turawskich w południowej części gminy.

Jedną z najcenniejszych przyrodniczo części gminy to fragment lasów i łąk podmokłych w okolicy Skrońska – proponowany rezerwat przyrody oraz fragment buczyn w okolicy Jastrzegowic. Obszary te stanowią tereny o rzadkich w regionie walorach krajobrazowych. Pod względem florystycznym jest to obszar o dużym zróżnicowaniu siedlisk i bogactwie zbiorowisk, a także o cennych w skali województwa walorach faunistycznych. Innym cennym przyrodniczo obszarem jest dolina i rzeka Proсна, w szczególności na odcinku Uszyce - Krzyżanowice, w obrębie, którym występują zagrożone zbiorowiska roślinne.

Stan środowiska przyrodniczego gminy Gorzów Śląski nie został do tej pory szczegółowo rozpoznany. Wstępna inwentaryzacja i waloryzacja przyrodnicza dla terenu gminy została przeprowadzona w ramach inwentaryzacji przyrodniczej dla terenu LDG Górna Proсна.

Gmina Gorzów Śląski jako część Śląska, jednego z najbardziej uprzemysłowionych i najintensywniej zagospodarowanych regionów Polski, na skutek intensyfikacji rolnictwa, wielkoobszarowych melioracji odwadniających, rozwoju infrastruktury transportowej i technicznej, wprowadzania obcych, ekspansywnych gatunków oraz urbanizacji utraciło w ostatnich 200 latach znaczną część różnorodności florystycznej.

Szata roślinna gminy wykazuje znaczną synantropizację. Na terenie gminy dominują zbiorowiska nieleśne (ponad 70%), przede wszystkim segetalne - w zdecydowanej większości związane z gruntami ornymi (ponad 85% pow. użytków rolnych). Zbiorowiska łąk i pastwisk pokrywają stosunkowo niewielkie powierzchnie – zajmują ok. 7% powierzchni gminy. Największe kompleksy zbiorowisk półnaturalnych - łąk i pastwisk występują w dolinie Prosny i Piaski.

Pomimo znaczących przekształceń południowa część gminy (dolina Prosny i kompleksy leśne), w szczególności w okolicach: Skrońska, Pawłowic i Jam oraz północna część gminy (dolina Prosny w okolicach Uszyc, Zdziechowic i Krzyżanowic) zachowała charakter zbliżony do naturalnego. Występują tu większe kompleksy lasów, w tym łągowych i grądów, stawy, łąki oraz tereny podmokłe. Występuje tu szereg gatunków i zbiorowisk rzadko spotykanych w innych częściach gminy.

W gminie Gorzów Śląski, przy zasobach gleb o stosunkowo wysokiej jakości i znaczącym przekształceniu terenu gminy, lasy zajmują ok. 22,1% powierzchni [GUS BDR, 2010]. Najslabiej zalesiona jest północna część gminy (okolice Zdziechowic i Uszyc) oraz tereny na południowy-zachód od miasta Gorzów Śląski. Tereny o większej lesistości znajdują się w środkowej części gminy.

Obszary o znaczących walorach przyrodniczych objęte ochroną prawną zajmują w gminie Gorzów Śląski 19,3 ha, co stanowi około 0,1% powierzchni gminy. Obszary i obiekty chronione o znaczeniu lokalnym w gminie Gorzów Śląski to:

- użytek ekologiczny (1),
- pomniki przyrody (4),
- parki (4), obiekty cenne przyrodniczo i krajobrazowo, w tym 3 objęte ochroną konserwatorską.

Wśród pomników przyrody na obszarze gminy, ewenementem wśród opolskich pomników przyrody ożywionej jest 4-metrowy okaz kłokoczki południowej w Gorzowie Śląskim. Jest to jedyny krzew - pomnik przyrody w województwie.

⇒ **Gospodarka**

Gorzów Śl. to gmina o charakterze typowo rolniczym. Działają tutaj nie tylko rolnicy indywidualni, ale również wielokulturowe gospodarstwa rolne zajmujące się produkcją roślinną, zwierzęcą. Zasadnicze kierunki produkcji rolnej to uprawa zbóż głównie pszenicy, ziemniaków, rzepaku, hodowla trzody chlewnej i niewielkiej ilości bydła mlecznego i rzeźnego. Struktura zasiewów to: zboża 70%, uprawy przemysłowe 20%, pozostałe stanowią 10% zasiewów. Na dobrym poziomie jest też obsługa rolnictwa, funkcjonuje SKR w Gorzowie Śl. oraz bazy maszynowe w Uszycach, Kozłowicach i w Gorzowie Śl. Przeciętna wielkość gospodarstw wynosi nieco ponad 11 ha. Gmina położona jest z dala od głównych regionalnych centrów przemysłowych, i pozbawiona jest nadmiernego przemysłu wprowadzającego zanieczyszczenia do środowiska naturalnego.

Główne zakłady przemysłowe i przedsiębiorstwa działające na terenie gminy Gorzów Śląski:

- "Cerpol - Kozłowice" - to przedsiębiorstwo wielobranżowe z ponad 30-letnim doświadczeniem, należące do CRH - jednego z największych w świecie koncernów działających w branży materiałów budowlanych. Cerpol- Kozłowice proponuje doskonałe jakościowo i technicznie wyroby ceramiki budowlanej;
- Firma "Kowsky" Sp. z o.o. istnieje na rynku polskim od 1996 roku, ale jej historia sięga 1920 roku w RPA. Jest producentem wysokiej jakości pomocniczego sprzętu ortopedycznego;
- "Alto" Sp. z o.o. specjalizuje się w produkcji przędzy na bazie akrylu hiszpańskiego. Zajmuje się rozwijaniem i przygotowywaniem włókien jedwabnych łącznie z włóknami wyczesywanymi oraz przygotowywaniem tkanin z włókien sztucznych i syntetycznych;
- "Astal" jest zakładem montażowym- dostawca oraz monter konstrukcji stalowych, wiat, ogrodzeń, urządzeń transportu ciągłego oraz części i urządzeń dźwigowych.

Na terenie Gminy funkcjonują również inne drobne przedsiębiorstwa i zakłady usługowe o różnym profilu.

⇒ **Infrastruktura**

a. Zaopatrzenie w wodę

Według informacji uzyskanych z Urzędu Gminy, gmina jest zwodociągowana w 100 %. Gminy Gorzów Śląski zaopatrywana jest w wodę pitną poprzez:

- ujęcie Gorzów Śląski – składające się z zespołu trzech studni, w tym dwóch czynnych, które czerpią wodę z poziomu jurajskiego; wydajność eksploatacyjna ujęcia wynosi 40 m³/h, natomiast wydajność maksymalna według pozwolenia wodnoprawnego to 60 m³/h;
- ujęcie Uszyce – składające się z zespołu dwóch czynnych studni, które czerpią wodę z poziomu jurajskiego; wydajność eksploatacyjna ujęcia wynosi 20 m³/h, natomiast wydajność maksymalna według pozwolenia wodnoprawnego to 60 m³/h;
- ujęcie Goła – składające się z zespołu dwóch czynnych studni, które czerpią wodę z poziomu jurajskiego; wydajność eksploatacyjna studni nr 1 wynosi 7 m³/h, a studni nr 2 5,7 m³/h; natomiast wydajność maksymalna całego ujęcia według pozwolenia wodnoprawnego to 40 m³/h;

b. Kanalizacja

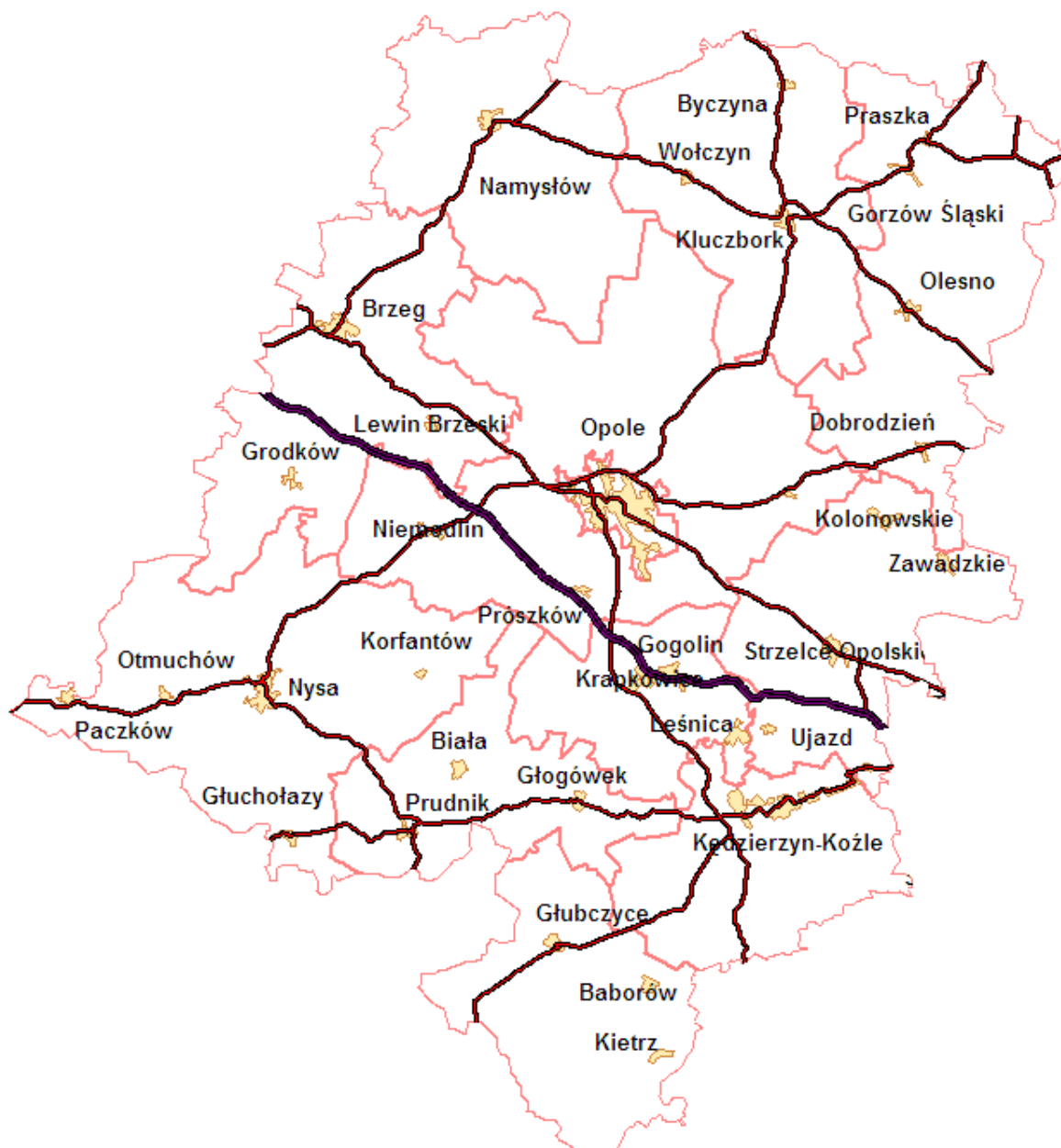
Na terenie gminy funkcjonuje kolektor sanitarny, z punktem zlewnym w Gorzowie tłoczący ścieki do mechaniczno- biologicznej oczyszczalni ścieków komunalnych w Praszcze. W pełni skanalizowanych jest pięć miejscowości: Gorzów Śląski, Jamy, Kozłowice, Jastrzygowice i Pawłowice.

c. Gospodarka odpadami

Gmina posiada wysypisko odpadów komunalnych w Krzyżanowicach oraz zorganizowany odbiór nieczystości stałych. Funkcjonuje kontenerowy i workowy system selektywnej zbiórki odpadów. Powierzchnia składowiska w granicach korony to 1,43 ha. Dla składowiska prowadzony jest monitoring wód podziemnych i wód odciekowych. Przewidywane zakończenie eksploatacji to 2014r.

d. Komunikacja

Obszar gminy położony jest z dala od dużych aglomeracji miejskich, ale posiada z nimi dogodne połączenia komunikacyjne. Gmina powiązana jest siecią dróg z Opolem, oddalonym o ok. 60 km i ośrodkami powiatowymi w tym: miastem Kluczbork i miastem Olesno o 20 km. Inne duże ośrodki powiązane komunikacyjnie z Gorzowem Śl. to: Wieluń (ok. 27 km), Częstochowa (ok. 70 km), Łódź (ok. 130 km), Katowice (ok. 150 km), Wrocław (ok. 120 km), Poznań (ok. 230 km). Obecnie sieć komunikacyjną tworzą przede wszystkim drogi krajowe, wojewódzkie i powiatowe. W związku z tym, że na obszarze gminy krzyżują się drogi: krajowa nr 45 i z wojewódzką nr 487, istnieje dogodne jej połączenie komunikacyjne z całym krajem.

Ryc. 2. Główne miasta oraz sieć drogowa województwa opolskiego (w tym również przebieg dróg przez teren gminy Gorzów Śląski).

5.2. Ocena stanu środowiska

Gmina położona jest z dala od głównych regionalnych centrów przemysłowych, i pozbawiona jest nadmiernego przemysłu wprowadzającego zanieczyszczenia do środowiska naturalnego. Na ogólny stan środowiska na obszarze opracowania składają się głównie: stan zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego, stan czystości wód podziemnych i powierzchniowych oraz klimat akustyczny.

W zasadzie jedynym zakładem przemysłowym korzystającym ze środowiska jest „Cerpol Kozłowice” Spółka z o.o., położony w miejscowości Kozłowice około 10 km na północ od Olesna. Cerpol jest przedsiębiorstwem jednozakładowym zajmującym się produkcją i sprzedażą ceramicznych materiałów budowlanych. Zakład wybudowany w latach 1969-72 jest stale modernizowany i unowocześniany. Posiada dwie równoległe linie

produkcyjne oraz 2 piece tunelowe o długości 110 mb każdy. Firma posiada własną bazę surowcową gwarantującą produkcję na kilkadziesiąt lat. Produkowane wyroby to głównie ściennie i stropowe pustaki ceramiczne. Najważniejszą prowadzoną działalnością jest jednak produkcja ceramiki budowlanej. Wydajność instalacji nominalna kształtuje się na poziomie 504 Mg wyrobów ceramicznych w ciągu doby. Procesy związane z produkcją ceramiki budowlanej związane są z emisją substancji i energii do środowiska oraz powstawaniem odpadów i ścieków. Od 01.03.2008 r. zakład korzysta w 100% z wiejskiej sieci wodociągowej, której zarządcą jest Zakład Usług Komunalnych w Gorzowie Śl. Zakład nie jest zakładem o dużym ryzyku ani o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej. Poza terenem zakładu nie występują przekroczenia wartości stężeń dopuszczalnych ani wartości odniesienia substancji gazowych i pyłowych, emitowanych z zakładu.

Emisja zanieczyszczeń do powietrza

Analizę jakości powietrza w zakresie dwutlenku siarki i dwutlenku azotu przeprowadzono w oparciu o wyniki z 47 stacji tła miejskiego, z których 3 to stacje automatyczne, a na pozostałych prowadzony jest pomiar metodą pasywną. Natomiast badania w zakresie benzenu oparto o wyniki z 14 stacji pomiarowych, z których 2 to stacje automatyczne, a pozostałe to stacje pasywne. Najbliżej Gorzowa Śląskiego stacja pomiarowa znajduje się w Praszce na ul. Mickiewicza.

⇒ stan czystości powietrza atmosferycznego

Stan czystości powietrza atmosferycznego - wynika z istnienia lokalnych źródeł emisyjnych (tzw. niska emisja zanieczyszczeń z indywidualnych systemów grzewczych i kotłowni oraz z zakładów usługowych i przemysłowych – przede wszystkim „Cerpol - Kozłowice”), a także z napływu zanieczyszczeń zewnętrznych, przenoszonych w ramach ogólnej cyrkulacji atmosferycznej (głównie z kierunku Kluczborka i Olesna, rzadziej od Praszki). Wpływy dużych zakładów przemysłowych położonych w środkowej i wschodniej części województwa opolskiego są w znacznym stopniu łagodzone przez korzystną rolę wiatrów (dominacja wiatrów zachodnich i południowych) oraz bariery ochronnej, która tworzą lasy.

Lokalnym źródłem zanieczyszczeń liniowych są także przebiegające przez teren gminy drogi, w szczególności droga krajowa nr 45 oraz wojewódzka nr 487. Mogą tu występować podwyższone, poziomy emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych (NO_x , CO, SO_2 , ołów, pył zawieszony, węglowodory), ale zasięg przestrzenny ich oddziaływania nie powinien przekraczać kilkunastu metrów. W strefie tej należy spodziewać się również

Stężenia dwutlenku siarki, na terenie powiatu oleskiego, jak i całego województwa opolskiego, już od wielu lat utrzymują się na bardzo niskim poziomie, również w 2011 roku nie wystąpiły przekroczenia standardów jakości powietrza ustalonych dla tego zanieczyszczenia. Z uwagi na brak rocznej wartości dopuszczalnej dla kryterium ochrony zdrowia, wyniki pomiarów ze stacji pasywnych traktowano jako pomiary uzupełniające.

Podobnie jak w przypadku dwutlenku siarki, stężenia dwutlenku azotu otrzymane w 2011 roku osiągnęły niski poziom i są porównywalne z uzyskiwanymi w poprzednich latach. Wartości stężeń średniorocznych dwutlenku azotu nie przekroczyły dopuszczalnego poziomu substancji. Na tle województwa, powiat oleski wykazał znaczne wartości średnich stężeń dwutlenku azotu. Jednak na stacji pomiarowej położonej najbliższej gminy Gorzów Śląski – w Praszce – ta wartość była jedną z najniższych w województwie. Najwyższe średnie stężenie dwutlenku azotu w województwie opolskim wyniosło $26,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (stacja pomiarowa Namysławie przy ul. Armii Krajowej).

W roku 2011 pomiary pyłu zawieszonego PM10 prowadzono na 6 stacjach pomiarowych, z których 3 to stacje automatyczne (Kędzierzyn – Koźle ul. B. Śmiałego, Opole, ul. Minorytów, Zdzeszowice ul. Piastów) , natomiast pozostałe – manualne (Głubczyce, ul. Kochanowskiego, Kluczbork ul. Mickiewicza, Opole os. Armii Krajowej). Pomiary w zakresie pyłu PM10 realizowano również na stacjach w Oleśnie: metodą manualną w I kwartale 2011 r. oraz automatyczną w IV kwartale 2011 r., lecz uzyskane zbyt krótkie serie pomiarowe nie mogły stanowić podstawy wyznaczenia średnich stężeń rocznych. Pomiary pyłu drobnego prowadzono na 3 stacjach – 1 automatycznej (Kędzierzyn – Koźle ul. B. Śmiałego) i 2 manualnych (Kluczbork ul. Mickiewicza, Opole os. Armii Krajowej).

Rozpatrując dwa kryteria ustanowione dla pyłu PM10, to w 2011 roku wartość średnioroczna została przekroczona na stacjach zlokalizowanych w Głubczycach, Opolu i Zdzeszowicach, natomiast kryterium dopuszczalnej wartości średniodobowej przekroczone zostało na wszystkich stacjach rejestrujących stężenia pyłu, zlokalizowanych na terenie województwa opolskiego. Rozpatrując wyniki pomiarów stężeń pyłu PM2,5 uzyskane w 2011 roku, to na stacjach zlokalizowanych w Kędzierzynie-Koźlu i Kluczborku wykazują one przekroczenia rocznej wartości dopuszczalnej powiększonej o margines tolerancji określony w Dyrektywie 2008/50/WE. Natomiast na stacji w Opolu, z której pomiary są dodatkowo uwzględniane przy wyznaczaniu wskaźnika średniego narażenia, odnotowana wartość stężenia nie przekroczyła wartości dopuszczalnej ustalonej dla pyłu PM2,5.

W oparciu o nowy system klasyfikacji stref, dla strefy opolskiej, do której należy powiat oleski i gminy Gorzów Śląski, dla poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń, w wyniku badań przeprowadzonych w 2011 roku, wyznaczono klasy wynikowe, które przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 1. Wynikowe klasy strefy opolskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych

Klasyfikacja strefy opolskiej z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia dla poszczególnych zanieczyszczeń												
Rodzaj zanieczyszczenia	SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	O ₃	PM ₁₀	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM _{2,5}
Symbol klasy wynikowej	A	A	A	C	A	C	A	A	A	A	C	C
Klasyfikacja strefy opolskiej z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony roślin												
Symbol klasy wynikowej	A	A			C							

Źródło: WIOŚ Opole, 2012

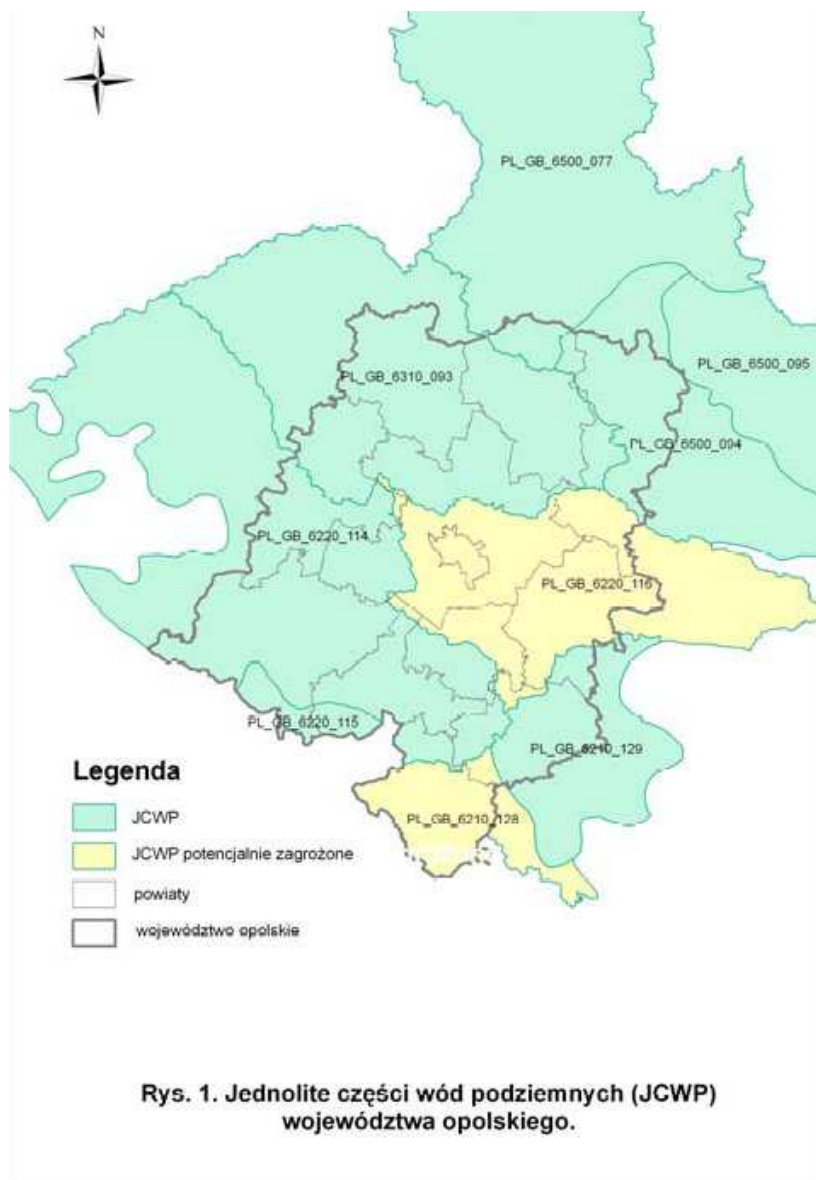
Oznaczenia symboli klas:

A – poziom stężeń zanieczyszczenia nie przekracza poziomu docelowego,

C – poziom stężeń zanieczyszczenia jest powyżej poziomu docelowego, oczekiwane działania to dążenie do osiągnięcia poziomu docelowego substancji w określonym czasie za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych, opracowanie programu ochrony powietrza, w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów docelowych w powietrzu.

Dla strefy opolskiej, w kryteriach określonych dla ochrony zdrowia, największe przekroczenia stężeń zanieczyszczeń w powietrzu stwierdzono dla benzenu, benzo(a)pirenu, pyłu zawieszonego PM10 oraz pyłu PM 2,5. Dla tych zanieczyszczeń, Marszałek Województwa opracuje programy ochrony powietrza, które uwzględnią działania zmierzające do osiągnięcia odpowiednich poziomów docelowych powyższych substancji w powietrzu.

Wody podziemne

Monitoring jakości zwykłych wód podziemnych jest jednym z elementów państwowego monitoringu środowiska koordynowanego przez Państwową Inspekcję Ochrony Środowiska. Celem monitoringu jakości wód podziemnych jest dostarczenie informacji o stanie chemicznym wód podziemnych, śledzenie jego zmian oraz sygnalizacja zagrożeń, na potrzeby zarządzania zasobami wód podziemnych i oceny skuteczności podejmowanych działań ochronnych.

Program monitoringu realizowany w 2006 roku został dostosowany do wymogów stawianych przez Ramową Dyrektywę Wodną (RDW) 2000/60/WE. Konsekwencją tego była reorganizacja dotychczasowej sieci monitoringowej, polegająca przede wszystkim na zmianie przedmiotu monitoringu z dotychczasowych różnych użytkowych poziomów wód podziemnych na wyznaczone jednolite części wód podziemnych (JCWP). Termin JCWP, wprowadzony przez Dyrektywę (groundwater body GWB) oznacza oddzielną, znaczącą objętość wód podziemnych wewnątrz warstwy lub warstw wodonośnych. Jego

odpowiednikiem w wodach powierzchniowych jest jednolita część wód powierzchniowych JCW. Na bazie dotychczasowej sieci monitoringowej utworzono sieć, spełniającą nowe wymagania.

W województwie opolskim nowa sieć pomiarowa obejmowała 27 punktów badawczych, które według nowego podziału wód znajduje się w 6. jednolitych częściach wód podziemnych, obejmujących województwo opolskie (informacja WIOŚ Opole).

⇒ Ocena wód

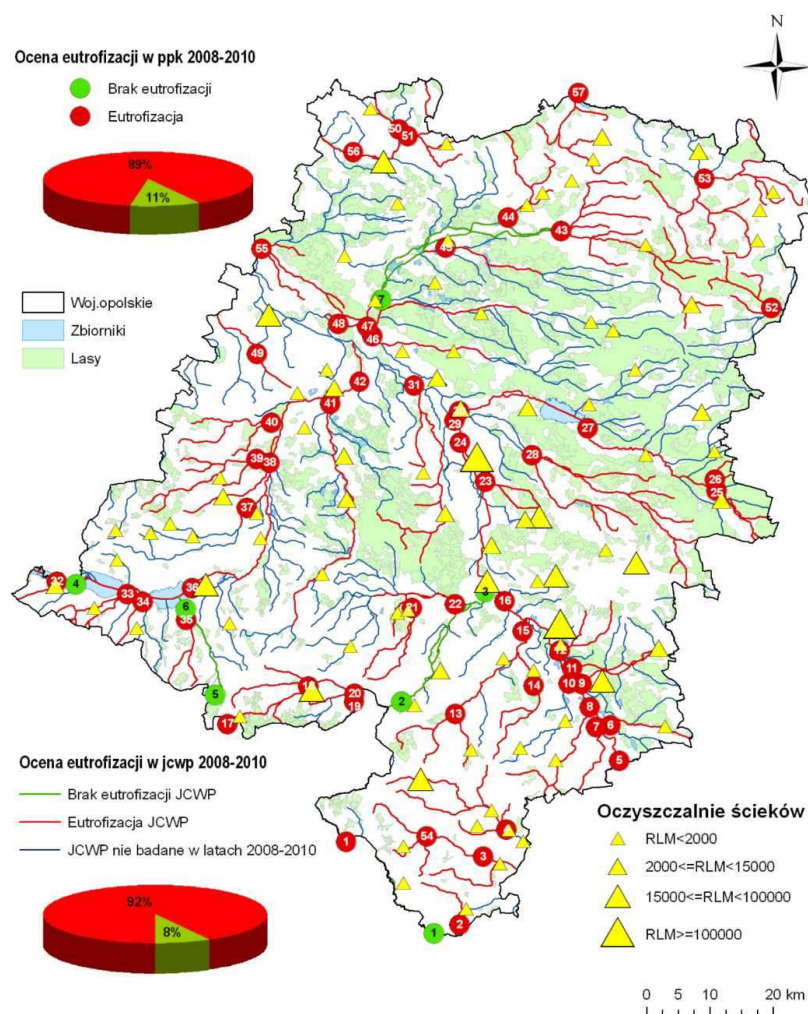
Kompleksowa ocena stanu (chemicznego i ilościowego) jednolitych części wód podziemnych jest zgodna z Ramową Dyrektywą Wodną w oparciu o klasyfikację wg rozporządzenia Ministra Środowiska wydanego na podstawie delegacji ustawowej art. 38a ust. 1 ustawy - Prawo wodne - w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych.

Na terenie gminy Gorzów Śląski WIOŚ Opole nie prowadził monitoringu wód podziemnych. Najbliższe otwory badawcze J₂ (94) znajdowały się w Przystajni, Borowym i Częstochowie, na terenie województwa śląskiego i dotyczyły GZWP 325 – wód jurajskich. Według badań przeprowadzonych w roku 2010 i 2011 przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Katowicach, próbki wód pobrane z otworów badawczych w Przystajni i Borowym uzyskały po analizie III klasę czystości – wody zadowalającej jakości, natomiast w punkcie Częstochowa IV klasę czystości – wody niezadowalającej jakości. Przekroczone natomiast zostały standardy jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w zakresie manganu.

Wody powierzchniowe

W roku 2011 monitoring realizowany najbliżej gminy Gorzów Śląski obejmował punkt pomiarowy Prosna – Praszka na 191,6 km rzeki, w gminie Praszka. Wody rzeki Prosny badane w ww. punkcie zaliczono do IV klasy czystości, natomiast czynnikiem determinującym taki stan były azotany. Należy także dodać, że wody badane wykazały eutroficzny charakter. Sądzić należy, że za jakość wód w tym przekroju odpowiedzialne są liniowe i powierzchniowe źródła zanieczyszczeń.

W celu zmniejszenia procesu eutrofizacji wód, należy zmniejszyć dopływ do środowiska wodnego biogenów poprzez uporządkowanie gospodarki ściekowej, stosowanie wysokoefektywnych metod oczyszczania ścieków, prowadzenie gospodarki rolnej zgodnie z zasadami dobrej praktyki rolniczej (m. in. poprzez stosowanie nawożenia w odpowiednich terminach, magazynowanie w gospodarstwach nawozów naturalnych w sposób zabezpieczający wymywanie czy przesiąkanie biogenów). Nie bez znaczenia jest również edukacja społeczeństwa w zakresie stosowania środków piorących.

Zanieczyszczenie gleb

Procentowy udział gleb zanieczyszczonych kadmem w ogólnych użytkach rolnych powiatu oleskiego to wyniósł on 25,5 i jest to jedna z wyższych wartości w odniesieniu do całego województwa. Gleby zanieczyszczone miedzią w powiecie oleskim stanowiły 1,5%, co plasowało powiat na 7 miejscu w województwie.

Największy procentowy udział gleb w skali województwa osiągnęły gleby powiatowe zanieczyszczone niklem, wyniósł on bowiem 13,9%, a także ołowiem 8,8% (drugie miejsce w skali Opolszczyzny). Natomiast gleby zanieczyszczone cynkiem stanowiły 11,7% ogólnej liczby użytków rolnych. Średnia zawartość metali ciężkich w glebach osiągnęła wartości porównywalne ze średnimi wojewódzkimi, natomiast w przypadku kadmu i ołowiu wartości te były zbliżone do najwyższych i wyniosły odpowiednio: 0,51 i 24,8 ppm.

Tabela 2. Zanieczyszczenie gleb metalami ciężkimi w powiatach województwa opolskiego

Powiaty	Udział gleb zanieczyszczonych w powierzchni użytków rolnych ogółem [%]					Średnia zawartość metali ciężkich w glebach [ppm]				
	kadm [Cd]	miedź [Cu]	nikiel [Ni]	ołów [Pb]	cynk [Zn]	kadm [Cd]	miedź [Cu]	nikiel [Ni]	ołów [Pb]	cynk [Zn]
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
brzeski	10,5	2,5	4,9	2,5	5,6	0,32	10,5	10,6	22,2	45,4
głubczycki	7,7	0,0	0,0	0,7	10,5	0,43	13,3	15,8	23,8	65,8
kędzierzyńsko-kozielski	11,5	2,1	3,1	2,1	12,5	0,42	12,00	13,5	24,2	64,5
kluczborski	7,5	0,7	2,0	2,7	2,7	0,25	6,3	7,2	18,9	35,9
krapkowicki	36,1	2,4	7,2	9,6	18,1	0,46	10,3	10,9	23,0	57,0
namysłowski	10,8	0,0	3,1	2,3	4,6	0,22	6,9	7,1	17,0	33,0
nyski	8,3	1,7	2,9	0,0	5,8	0,34	11,1	13,2	21,7	49,6
oleski	25,5	1,5	13,9	8,8	11,7	0,51	6,9	8,1	24,8	43,6
opolski	27,5	1,4	8,1	4,7	9,0	0,35	9,1	9,0	21,3	40,8
prudnicki	10,7	3,3	0,0	2,5	8,3	0,48	14,3	14,4	26,0	71,3
strzelecki	50,0	2,7	6,5	8,3	25,0	0,52	10,1	8,6	28,3	59,1
m.Opole	57,5	7,1	7,1	7,1	21,4	0,50	14,3	9,9	27,9	64,1

Źródło: Okręgowa Stacja Chemiczno – Rolniczej (OSChR) w Opolu, 2005 r.

Zagrożenia naturalne

Zagrożenia naturalne występujące na obszarze gminy związane mogą być ze zjawiskami meteorologicznymi, hydrologicznymi i biologicznymi. Podstawowym czynnikiem meteorologicznym, stwarzającym zagrożenie dla świata przyrody ożywionej jest w szczególności stosunkowo niski (ca 600 mm/rok) poziom opadów atmosferycznych, wpływający na zasobność wód powierzchniowych, stan stosunków wodnych w glebie użytków rolnych i leśnych, wynikające stąd duże zagrożenie dla występujących mokradeł, zagrożenie pożarowe terenów leśnych, ogólne pogorszenie warunków zdrowotnych głównych gatunków lasotwórczych oraz zagrożenie szkodnikami owadziemi. Z kolei występujące lokalnie, okresowo, nawalne deszcze, przy uwzględnieniu cech morfologiczno – geologicznych zlewni stanowią przyczynę zagrożeń powodziowych. Zagrożenia takie na obszarze gminy charakterystyczne są dla terenów zainwestowanych doliny Prosny oraz jej dopływów prowadzących wody stale bądź okresowo.

Istotnym zagrożeniem dla wartości przyrodniczych w gminie jest naturalna sukcesja. Na obszarach muraw i łąk, a także torfowisk postępujące zarastanie roślinnością krzewiastą a nawet drzewiastą doprowadziło do radykalnego zmniejszenia różnorodności biologicznej. Jest to skutek porzucenia gospodarki na tych obszarach, w tym przede wszystkim porzucenia koszenia i wypasania.

W ostatnich latach znaczącym zagrożeniem biotycznym dla naturalnej różnorodności biotycznej jest ekspansja gatunków obcych rodzimej florze i faunie, w tym inwazyjnych gatunków.

Zagrożenia antropogeniczne

Zagrożenia antropogeniczne dla środowiska naturalnego wynikają z eksploatacji i przetwarzania zasobów przyrodniczych wskutek bytowania i działalności gospodarczej człowieka oraz komunikacji. Obszarami o największym potencjalnym zagrożeniu presjami środowiskowymi są obszary uprzemysłowione i zurbanizowane oraz tereny otwarte, w szczególności tereny użytków rolnych.

- gospodarka komunalna

Wśród zagrożeń dla środowiska przyrodniczego związanych z gospodarką komunalną należy wymienić:

- a) Gospodarka ściekowa - w warunkach gminy Gorzów Śląski szczególne znaczenie posiada niewystarczający wciąż stopień skanalizowania wsi i liczba ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej, a jego skutkiem jest pogarszanie się jakości wód powierzchniowych i podziemnych.
- b) Gospodarka odpadowa - zagrożeniem dla wód, w szczególności dla wód podziemnych są istniejące „dzikie wysypiska” odpadów komunalnych, występujące w dowolnych układach przestrzennych i pozostających poza jakimikolwiek procedurami eksploatacyjnymi. Zagrożeniem mogą być również te, które są monitorowane, ale źle eksploatowane lub w przypadku wystąpienia awarii, z uwagi na czas jaki upływa od zauważenia zanieczyszczenia w punkcie pomiarowym awarii do czasu przeniknięcia zanieczyszczeń do wód.
- c) Emisja zanieczyszczeń powietrza – związana z koniecznością dostarczenia ciepła dla potrzeb funkcjonalnych, w szczególności w okresie grzewczym. Pogłębianie niekorzystnych zjawisk w zakresie stanu higieniczno – sanitarnego powietrza następuje w związku z tzw. niską emisją zanieczyszczeń (emitory zanieczyszczeń poniżej 40 m wysokości) z terenów niskiej intensywności zabudowy, w połączeniu z emisją zanieczyszczeń komunikacyjnych. Zjawisko charakterystyczne dla starej zabudowy miejskiej oraz terenów wiejskich. Emisja zanieczyszczeń przemysłowych jest monitorowana i nadzorowana przez służby zakładowe jak i przez zewnętrzne właściwe organy kontrolne.

- komunikacja

Lawinowy wzrost liczby pojazdów samochodowych przy wolno zmieniającej się sieci dróg jezdnych na terenach otwartych i zabudowanych, stanowi źródło uciążliwości środowiskowych w zakresie emisji spalin, hałasu i wibracji. Obszarami szczególnego zagrożenia oddziaływaniami środowiskowymi są tereny miejskie zlokalizowane w pobliżu głównych, tranzytowych arterii komunikacji drogowej (droga krajowa Nr 45 Opole-Kluczbork-Gorzów Śląski-Łódź) oraz droga wojewódzka Nr 487 (Olesno-Gorzów Śląski-Byczyna).

- działalność gospodarcza

Wśród zagrożeń środowiska związanych z działalnością gospodarczą człowieka należy wymienić:

- a) działalność przemysłową - wśród zagrożeń środowiska związanych z działalnością gospodarczą człowieka należy wymienić działalność przemysłową. Działalność przemysłowa stanowi źródła zagrożeń dla środowiska w związku z emisją

zanieczyszczeń do powietrza, odprowadzaniem ścieków, wytwarzaniem odpadów, degradacją powierzchni ziemi, zużywaniem zasobów naturalnych, emisją hałasu i awariami przemysłowymi.

- b) Turystyka i rekreacja – na obszarze gminy Gorzów Śl. działalność ta nie generuje istotnych zagrożeń środowiskowych.
- c) Rolnictwo - jest źródłem odpadów niebezpiecznych (pozostałości po środkach ochrony roślin) oraz zanieczyszczeń obszarowych, będących głównym zagrożeniem dla jakości wód powierzchniowych i podziemnych. Wskutek intensywnego użytkowania potencjał glebowy cechuje się stałym, wysokim poziomem zakwaszenia oraz czasem występowaniem procesów erozyjnych. Rolnictwo w ostatnich latach na skutek zmian strukturalnych stało się także istotnym zagrożeniem dla ekosystemów półnaturalnych, głównie łąk świeżych i łąk zmiennowilgotnych. Zagrożenia te związane są z porzucaniem gospodarki łąkarskiej lub pasterskiej (i uruchamianie naturalnej sukcesji) oraz z zamianą gruntów zielonych na orne co ma katastrofalne skutki dla istnienia cennych biocenoz.

Środowisko, a zdrowie

Jakość środowiska w znacznym stopniu wpływa na stan zdrowia społeczeństwa. Zanieczyszczenie chemiczne i biologiczne środowiska często jest przyczyną pojawiania się licznych chorób cywilizacyjnych tj. alergie, choroby dróg oddechowych i pokarmowych czy choroby nowotworowe, a także wpływa na długość życia ludzi. Mimo, iż w ostatnim dziesięcioleciu przeciętna liczba lat życia wzrosła w naszym kraju o 4, ciągle wskaźniki te są gorsze od średniej w Unii Europejskiej. W związku z czym konieczne są ciągłe, intensywne działania zmierzające do poprawy bezpieczeństwa chemicznego i biologicznego ludności zarówno poprzez inwestycje służące ochronie środowiska oraz akcje profilaktyczne i uświadamiające o zagrożeniach.

Gospodarka i ludność nie jest jednak w stanie funkcjonować obecnie bez setek substancji chemicznych, które często są praktycznie niedostrzegalne, a występują powszechnie w przemyśle, artykułach spożywczych, farmaceutykach, rolnictwie. Nie ma dziedziny życia bez zastosowania w niej substancji chemicznych. Dlatego też w Polsce i w Unii Europejskiej od dawna prowadzona jest kontrola warunków produkcji i obrotu chemikaliami oraz działania zmierzające do systematycznego wycofywania z obrotu substancji chemicznych szczególnie niebezpiecznych. Rozporządzenie Unii Europejskiej z dnia 1 czerwca 2007 r. (Rozporządzenie REACH) mówi o ochronie zdrowia ludzkiego i ochronie środowiska poprzez wprowadzanie nowych, bezpieczniejszych substancji, zwiększenie przejrzystości systemu obrotu chemikaliami i ograniczenie do minimum badań na zwierzętach kręgowych. Ciężar odpowiedzialności za dokonywanie oceny ryzyka oraz badań każdej nowej substancji spoczywa na producentach chemikaliami. Ponadto w 2005 r. Polska przystąpiła do Konwencji Rotterdamskiej, która reguluje kwestie międzynarodowego handlu substancjami chemicznymi i pestycydami.

Dbanie o bezpieczeństwo biologiczne i chemiczne to także regulacja w zakresie organizmów genetycznie modyfikowanych. Polski Rząd dąży do tego, aby być krajem wolnym od GMO i popiera jedynie prowadzenie prac zamkniętego użycia GMO zgodnie z warunkami określonymi w przepisach prawa oraz dopuszcza jedynie możliwości importu żywności GMO spoza Unii Europejskiej oraz sprowadzania jej z krajów członkowskich UE pod warunkiem wyraźnego jej znakowania i bez dalszej możliwości jej przetwarzania w Polsce. W obronę przed GMO zaangażowane są także organizacje pozarządowe, które przeciwstawiają się:

- prowadzeniu zamierzonego uwolnienia GMO do środowiska w celach doświadczalnych

- na terytorium RP,
- wprowadzeniu do obrotu produktów GMO dopuszczanych na podstawie Dyrektywy 2001/18,
 - wprowadzaniu do obrotu pasz GMO,
 - wprowadzaniu do uprawy genetycznie zmodyfikowanej kukurydzy, ziemniaków, odmian buraka cukrowego, rzepaku oraz soi.

Na terenie województwa opolskiego Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska prowadzi rejestr zakładów produkcyjnych za względu na stopień zagrożeń awariami przemysłowymi. Na ogólną liczbę 17 zakładów stwarzających ryzyko wystąpienia poważnej awarii wyróżniono 8 zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR) i 9 zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZZR). Najbliżej gminy Gorzów Śląski znajduje się zakład ELKOM – GAZ w Przedmość k/Praszk, który zaliczany jest do zakładów ZZR.

5.3. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji dokumentu

Z projektu Programu i diagnozy stanu, która wykazała konieczność wprowadzenia niezbędnych zmian zmierzających do poprawy stanu środowiska przyrodniczego wynika, że w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu stan środowiska ulegnie stopniowej degradacji. Brak działań w zakresie ochrony środowiska nie jest także akceptowalne ze względu na:

- zapisy Polityki Ekologicznej Państwa,
- zobowiązań Polski w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, jakości powietrza, ochrony przyrody wynikających z Traktatu Akcesyjnego i innych zobowiązań międzynarodowych,
- wymogów narzuconych polskim prawodawstwem,
- wzrostem świadomości mieszkańców domagających się zmian w zakresie ochrony środowiska.

Brak realizacji Programu spowoduje w większości negatywne skutki środowiskowe, w tym:

- stałe zagrożenie środowiska gruntowo-wodnego z uwagi na niezorganizowane odprowadzanie ścieków komunalnych,
- wzrost zagrożeń sanitarnych środowiska miejskiego i wiejskiego wynikający z przenikania zanieczyszczeń do wód gruntowych i podziemnych,
- wzrost zagrożeń dla wartości przyrodniczych i krajobrazowych, w tym dalsza utrata bioróżnorodności,
- potęgowanie zagrożenia hałasem,
- utrwalenie zagrożenia klęskami żywiołowymi, w szczególności powodziami i suszą,
- niezgodność z przepisami wspólnotowymi i krajowymi,
- konieczność ponoszenia wysokich opłat za korzystanie ze środowiska z tytułu zbyt wolnych zmian w wykorzystywanych technologiach i nie dotrzymywania wysokich standardów jakościowych,
- postępujący zanik świadomości ekologicznej.

W podsumowaniu należałoby stwierdzić, że zaproponowane w Programie działania dotyczące wszystkich elementów środowiska służyć będą poprawie jego jakości i efektywności wykorzystania zasobów, w szczególności po minimalizacji i ograniczeniu pewnych potencjalnych negatywnych oddziaływań. Dotyczyć to będzie przede wszystkim takich

elementów środowiska jak wody podziemne i powierzchniowe, powietrze atmosferyczne oraz walory przyrodnicze i krajobrazowe.

5.4. Analiza i ocena stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem

Nie przewiduje się aby realizacja POŚ wpłynęła znacząco negatywnie na stan środowiska i powodowała istotne skutki przestrzenne wykraczające poza granice opracowania. Okresowo mogą wystąpić pewne uciążliwości, nie będą one jednak wpływały istotnie na stan środowiska na obszarze objętym Programem.

Cześć przewidywanych oddziaływań będzie wywoływała skutki ujemne, niekorzystne dla środowiska, jednakże o niskim poziomie istotności. Nie przewiduje się na skutek realizacji Programu skutków długotrwale ujemnych i znaczącego oddziaływania na środowisko.

Ponadto zakres przestrzenny Programu obejmuje obszar całej gminy, w związku z czym stan środowiska analizowano dla całości obszaru objętego Programem, gdzie potencjalnie mogły by wystąpić negatywne oddziaływania, nie mając podstaw by szczególnie wyróżnić jakiś obszar i szczegółowo opisać w jego ramach stan środowiska.

6. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNYCH Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCYCH OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE

Niska świadomość społeczna i niedoskonały system gospodarki odpadami.

Istniejący system gospodarki odpadami nie zapewnia wypełnienia przez władze samorządowe zobowiązań wynikających z dokumentów strategicznych szczebla wspólnotowego, krajowego i regionalnego. Na terenie gminy nie funkcjonuje system zbierania odpadów biodegradowalnych. Niska jest świadomość ekologiczna mieszkańców w zakresie odpadów niebezpiecznych i zagrożeń dla środowiska wynikających z niewłaściwych sposobów postępowania z tymi odpadami. Brak jest wiedzy na temat faktycznych ilości odpadów niebezpiecznych zebranych selektywnie. Dużym problemem jest także spalanie odpadów w piecach, a w szczególności tworzyw sztucznych, których trujące opary zanieczyszczają powietrze w miejscowościach. Ponadto na obszarze gminy występują dzikie wysypiska odpadów.

Zagrożenie jakości wód podziemnych i powierzchniowych

Rzeka Prosna oraz Piaska posiada największe przepływy i zasoby dyspozycyjne na terenie gminy, jednak wykorzystanie zasobów wód powierzchniowych jest ograniczone ze względu na ich dużą zmienność w czasie oraz złą jakość. Wyniki oceny eutrofizacji jednolitych części wód powierzchniowych wykazują przekroczenia stężeń zanieczyszczeń dla rzeki Prosny w zakresie azotu azotanowego. Sądzić należy, że za jakość wód w tym przekroju odpowiedzialne są liniowe i powierzchniowe źródła zanieczyszczeń. Natomiast wyniki badań rzek ze względu na przydatność do bytowania ryb w warunkach naturalnych wykazały, że wody Prosny nie spełniają nawet mniej rygorystycznych wymagań, jakim powinny odpowiadać wody śródlądowe będące środowiskiem życia ryb karpiowatych w warunkach naturalnych. Przekroczenia dla Prosny dotyczyły azotynów oraz fosforu ogólnego.

Istotnym źródłem zanieczyszczenia, wód powierzchniowych i podziemnych są spływy obszarowe z pól oraz przedostawanie się zanieczyszczeń z nieszczelnych szamb, wylwanie na pola zawartości szamb i gnojowicy, bądź zanieczyszczenia migrujące z dzikich wysypisk. Stopień skanalizowania gminy nie nadąża za zwodociągowaniem obszaru. Na obszarze gminy Gorzów Śląski w sieć kanalizacji sanitarnej uzbrojony jest tylko teren kilku wsi i miasta. Dysproporcje między długością sieci wodociągowej, a długością sieci kanalizacyjnej są rażąco duże.

Utrata bioróżnorodności i niewystarczająca ochrona obszarów przyrodniczo cennych

Obecny charakter roślinności to efekt przekształceń środowiska przez gospodarkę człowieka. Większość lasów została zastąpiona przez użytki rolne i tereny zabudowane ze specyficzną roślinnością synantropijną i obcego pochodzenia, a tereny podmokłe odwodniono.

Na ponad 1700 gatunków roślin naczyniowych występujących na Opolszczyźnie 543, czyli ok. 1/3 to taksony zagrożone w skali regionu. Gdyby jednak porównać liczbę gatunków zagrożonych do tych, które powinny być przedmiotem zainteresowania konserwatorskiego, czyli liczby gatunków reprezentujących florę swojską (gatunki rodzime i archeofity), to wtedy odsetek jest jeszcze większy osiągając wartość ok. 43%. Prawie 90 gatunków uznaje się za całkowicie wymarłe, 88 za krytycznie zagrożone. Prawna ochrona gatunkowa nie zaspokaja w pełni potrzeb ochrony rzadkich i zagrożonych gatunków, ponieważ nie uwzględnia zróżnicowania regionalnego. Na terenie województwa opolskiego stwierdzono występowanie około 200 zespołów i zbiorowisk roślinnych, z czego 124 należy do fitocenoz rzadkich i ginących w naszym regionie. Siedliska zagrożone i chronione są w niewielkim zakresie objęte ochroną prawną. Na Opolszczyźnie największy procent gatunków zagrożonych występuje wśród płazów. Stanowią one 56,25% całej gromady. Wśród ptaków i ssaków sytuacja jest bardzo podobna, gatunki legitymujące się kategorią zagrożenia stanowią w obu gromadach około 39%. Najlepsza jest sytuacja gadów, rozpatrywane zagrożone gatunki obejmują zaledwie 28,6% gromady.

Obszary o znaczących walorach przyrodniczych objęte ochroną prawną zajmują w gminie Gorzów Śląski jedynie 19,3 ha, co stanowi około 0,1% powierzchni gminy, co jest wielkością niezwykle niską, w porównaniu ze średnią dla województwa (27,2%) i powiatu oleskiego (9,0%). Na terenie gminy znajdują się obszary cenne pod względem przyrodniczym wymagające szczególnej ochrony obszarowej bądź indywidualnej. Jedną z najcenniejszych przyrodniczo części gminy to fragment lasów i łąk podmokłych w okolicy Skrońska – proponowany rezerwat przyrody oraz fragment buczyn w okolicy Jastrzegowic. Obszary te stanowią tereny o rzadkich w regionie walorach krajobrazowych. Pod względem florystycznym jest to obszar o dużym zróżnicowaniu siedlisk i bogactwie zbiorowisk, a także o cennych w skali województwa walorach faunistycznych. Innym cennym przyrodniczo obszarem jest dolina i rzeka Prosna, w szczególności na odcinku Uszyce - Krzyżanowice, w obrębie, którym występują zagrożone zbiorowiska roślinne.

Barierą w działaniach na rzecz ochrony i przywracania bioróżnorodności jest także niska świadomość społeczna, w szczególności użytkowników gruntów, głównie rolników. Większość z nich konieczności ochrony przyrody w ogóle nie dostrzega lub traktuje jak „zło konieczne” lub wręcz barierę dla dalszego rozwoju gospodarczego.

7. ANALIZA I OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO

Prognoza oddziaływania na środowisko jest dokumentem, który jedynie w sposób ogólny, strategicznie rozważa korzyści i zagrożenia wynikające z realizacji programu ochrony środowiska. Jak wskazano wcześniej, odstępianie od realizacji tego dokumentu generalnie przyniesie negatywne skutki dla środowiska. Nie przewiduje się znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko w trakcie realizacji Programu z powodu niewielkiej ilości nowych inwestycji czy przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Będą to głównie remonty dróg i budowa systemów kanalizacji ściekowej. Duża część zadań przewidziana w Programie ma charakter nieinwestycyjny (edukacja ekologiczna, sporządzanie dokumentów strategicznych, analizy). Mimo tego, kierując się daleko idącą przezornością dokonano oceny oddziaływania w odniesieniu do celów i kierunków określonych dla poszczególnych zagadnień środowiskowych przedstawionych w projektowanym dokumencie oraz przeanalizowano i oceniono pod kątem wpływu na środowisko poszczególne zadania w harmonogramie rzeczowo-finansowym. Oceną objęto następujące elementy środowiska: ludzi, rośliny, różnorodność biologiczną, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, zasoby naturalne i zabytki.

Zastosowano następujące oznaczenia w matrycach:

- + - oddziaływanie pozytywne
- - oddziaływanie negatywne
- 0 - oddziaływanie neutralne

Odnosnie wskazanych w poniższej matrycy oddziaływaniach należy zaznaczyć, że projekt Programu nie przedstawia szczegółowych informacji na ich temat. Wynika z tego pewien obszar ryzyka i niepewności w zakresie prognozowania ich oddziaływania. Należy jednak mieć na uwadze tę niepewność, a planując i realizując przedsięwzięcia należy zachowywać wszelkie procedury prawne związane z planowaniem i realizacją inwestycji.

7.1. Ochrona przyrody i krajobrazu, w tym wykorzystanie zasobów dla celów turystyki i rekreacji

Cele i kierunki działań	Zdrowie ludzi	Przyroda	Powierzchnia ziemi i gleba	Wody	Powietrze i klimat	Dziedzictwo kulturowe	Krajobraz
CEL STRATEGICZNY							
Ochrona i wzrost różnorodności biologicznej i krajobrazowej oraz doskonalenie systemu obszarów chronionych, a także ich wykorzystanie w rozwoju społeczno-gospodarczym gminy	+	+	+	+	+	+	+
KIERUNKI DZIAŁAŃ							
objęcie różnymi formami prawnej ochrony przyrody najcenniejszych zasobów przyrody w gminie,	+	+	+	+	+	+	+
ochrona i renaturyzacja ekosystemów wodno-błotnych o kluczowym znaczeniu dla zachowania bioróżnorodności,	+	+	+	+	+	+	+
ochrona przed zainwestowaniem terenów występowania chronionych i zagrożonych	+	+	+	+	+	+	+

siedlisk i gatunków,							
utrzymanie lub przywrócenie tradycyjnego, urozmaiconego krajobrazu kulturowego,	+	+	+	+	+	+	+
przywrócenie różnorodnego użytkowania gruntów, wprowadzanie zadrzewień i zakrzaceń, wsparcie i rozwój rolnictwa ekologicznego, w szczególności na terenach o intensywnej gospodarce rolnej lub/i niewielkim udziale elementów wzbogacających krajobraz (środkowa część gminy),	+	+	+	+	+	+	+
ochrona i rewitalizacja elementów środowiska przyrodniczo-kulturowego dotycząca w szczególności parków podworskich (Uszyce, Budzów, Jamy), parków miejskich, zieleni cmentarzy, alei przydrożnych oraz ochrona i wzbogacenie układów zieleni wiejskiej,	+	+	+	+	+	+	+
promocja i rozwój tras rowerowych i ścieżek dydaktycznych, w szczególności w powiązaniu z gminami działającymi razem w ramach Lokalnej Grupy Działania „Górna Proсна” oraz gminami sąsiadującymi należącymi do województwa łódzkiego, a także wykorzystanie walorów i obiektów przyrodniczo-krajobrazowych dla rozwoju turystyki na obszarze gminy (np. zespoły parkowo-dworskie, dolina Proсны, dolina Strońskiego Potoku itp.).	+	+	+	+	+	+	+

Działania związane z ochroną przyrody i krajobrazu skutkować będą jednoznacznie pozytywnie właściwie na wszystkie sfery życia i funkcjonowania człowieka i środowiska.

7.2. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie lasów

Cele i kierunki działań	Zdrowie ludzi	Przyroda	Powierzchnia ziemi i gleba	Wody	Powietrze i klimat	Dziedzictwo kulturowe	Krajobraz
CELE STRATEGICZNE							
Ochrona i zwiększanie powierzchni lasów	+	+/-	+	+	+	0	+
KIERUNKI DZIAŁAŃ							
zwiększenie lesistości gminy	+	+	+	+	+	0	+
ochrona terenów leśnych cennych przyrodniczo oraz wykorzystanie ich do edukacji ekologicznej, w szczególności poprzez zachowanie w stanie naturalnym kompleksu leśnego w Skrońsku, Jastrzygowicach oraz tworzenie ścieżek przyrodniczo-edukacyjnych itp	+	+/-	+	+	+	0	+
zwiększanie ilości i powierzchni zadrzewień i zakrzaceń, w szczególności na terenach zagrożonych erozją oraz na terenach intensywnej gospodarki rolnej	+	+	+	+	+	+	+
różnicowanie struktury gatunkowej i wiekowej lasów (zalesienia i przebudowa), przebudowa wszędzie tam gdzie żyźność siedliska nie odpowiada składowi gatunkowemu drzewostanów, w przypadku gminy Gorzów	+	+	+	+	+	+	+

Śląski w lasach o zawyżonym udziale drzew iglastych, w szczególności w kompleksie między Budzowem, a Gołą							
ochrona i odtwarzanie zieleni dolin rzecznych, w szczególności w dolinie Prosny, Skrońskiego Potoku i Piaski	+	+	+	+	+	+	+

Działania związane ze wzrostem lesistości skutkować będą jednoznacznie pozytywnie właściwie na wszystkie sfery życia i funkcjonowania człowieka i środowiska. Wyjątkiem jest tu nieprzemyślane zalesianie terenów o szczególnych walorach przyrodniczych związanych z siedliskami nieleśnymi. W takim wypadku zalesianie może spowodować negatywne skutki dla najcenniejszych walorów przyrody. Tak więc każda decyzja o nasadzeniach drzew powinna być poprzedzona wizją w terenie botanika, który wyeliminuje powyższe zagrożenie.

Generalnie zieleń i lasy stanowią bufor niekorzystnych oddziaływań człowieka na inne komponenty środowiska i na samego człowieka również:

- poprawiają mikroklimat i jakość powietrza,
- retencjonują wodę i oczyszczają wody opadowe,
- stanowią środowisko dla życia roślin i zwierząt,
- ograniczają erozję gleb,
- poprawiają zniekształcony krajobraz,
- stanowią ważne miejsce wypoczynku.

7.3. Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych

Cele i kierunki działań	Zdrowie ludzi	Przyroda	Powierzchnia ziemi i gleba	Wody	Powietrze i klimat	Dziedzictwo kulturowe	Krajobraz
CEL STRATEGICZNY							
Ochrona zasobów wodnych, w tym podziemnych celem zapewnienia ludności wody pitnej dobrej jakości oraz osiągnięcie dobrego stanu lub potencjału wód	+	+	+	+	+	0	+
KIERUNKI DZIAŁAŃ							
racjonalizacja wykorzystania zasobów wodnych	0	+	0	+	0	0	0
kształtowanie zasobów wodnych	+	+/-	+	+	0	+	+/-
osiągnięcia lub utrzymanie dobrego stanu/potencjału wód, w tym poprawa jakości wód podziemnych i powierzchniowych	+	+	+	+	+	0	+
budowy oczyszczalni przydomowych wszędzie tam, gdzie nie ma możliwości technicznych lub ekonomicznych do budowy zbiorczej kanalizacji sanitarnej, a także w miarę możliwości wspieranie przez gminę gospodarstw indywidualnych w finansowaniu niniejszych inwestycji,	+	+/-	+	+	+	0	+/-
wzmoczenie kontroli szamb i wywozu nieczystości, zwłaszcza w okolicach ujęć wody i dolin rzecznych,	+	+	+	+	+	0	0
ograniczanie negatywnego wpływu na jakość wód zanieczyszczeń z rolnictwa.	+	+	+	+	+	0	+
wprowadzanie zamkniętych obiegów wody, wodooszczędnych technologii produkcji,	+	0	+	+	0	0	0

realizacja przedsięwzięć modernizacyjnych w instalacjach wewnętrznych ukierunkowanych na zmniejszenie strat wody i wodooszczędność,	0	0	0	+	0	0	0
ochrona jakości wód podziemnych.	+	+	+	+	+	0	0

Cele i zadania zapisane w POŚ będą generalnie pozytywnie oddziaływać na środowisko, mimo możliwych pewnych negatywnych oddziaływań, przed którymi można się skutecznie zabezpieczyć lub zminimalizować ich negatywny wpływ.

Lokalne negatywne oddziaływania środowiskowe w związku z prowadzeniem działań związanych z gospodarką wodno-ściekową mogą być związane z:

- naruszeniem powierzchni ziemi,
- zwiększoną emisją spalin związane z ruchem samochodowym przy budowie,
- emisją hałasu maszyn budowlanych i zwiększonego ruchu samochodowego,
- niewielkiej uciążliwości odorowej,
- wytwarzania odpadów w postaci pozostałości z procesu oczyszczania ścieków.

7.4. Ochrona powierzchni ziemi i gleb

Cele i kierunki działań	Zdrowie ludzi	Przyroda	Powierzchnia ziemi i gleba	Wody	Powietrze i klimat	Dziedzictwo kulturowe	Krajobraz
CEL STRATEGICZNY							
Ochrona i racjonalne wykorzystanie gleb	+	+	+	+	+	+	+
KIERUNKI DZIAŁAŃ							
ochrona gleb o wysokiej przydatności rolniczej przed przeznaczeniem na cele nierolnicze (procedura planowania przestrzennego),	+	+/-	+	+	+	0	+
zachowanie i wprowadzanie śródpolnych zadrzewień, zakrzaczeń, zalesień, oczek wodnych, łąk wilgotnych i bagiennych jako ważnych elementów funkcjonalnych struktury ekologicznej i obiektów warunkujących utrzymanie odpowiedniego poziomu wód gruntowych na obszarach rolniczych;	+	+	+	+	+	+	+
przewodzenie działań na rzecz rozpowszechnienia wśród rolników programu rolnośrodowiskowego (ODR, ARiMR, organizacje pozarządowe),	+	+	+	+	+	+	+
właściwa polityka zalesiania gruntów nieprzydatnych rolniczo, ochrona przed zalesianiem siedlisk roślin chronionych i rzadkich (cennych łąk podmokłych i bagiennych),	0	+	+	+	+	0	+
utrzymanie i odbudowa urządzeń melioracyjnych, zapewniających odpowiedni poziom wód gruntowych i zabezpieczających użytki rolne przed okresowymi przesuszeniami lub zalaniem, w miarę możliwości nie odtwarzanie melioracji lub jej części na terenach łąk wtórnie zabagnionych, zwłaszcza siedlisk roślin chronionych i rzadkich;	+	+/-	+	+	+	0	+/-
wdrażanie i upowszechnianie zasad dobrej praktyki rolniczej (KDPR),	+	+	+	+	+	+	+

wspieranie i promowanie rolnictwa ekologicznego,	+	+	+	+	+	+	+
rekultywacja „dzikich” wysypisk i wyrobisk.	0	+/-	+	+	0	0	+/-
ochrona gleb o wysokiej przydatności rolniczej przed przeznaczeniem na cele nierolnicze (procedura planowania przestrzennego),	+	+	+	+	+	0	+
zachowanie i wprowadzanie śródpolnych zadrzewień, zakrzaczeń, zalesień, oczek wodnych, łąk wilgotnych i bagiennych jako ważnych elementów funkcjonalnych struktury ekologicznej i obiektów warunkujących utrzymanie odpowiedniego poziomu wód gruntowych na obszarach rolniczych;	+	+	+	+	+	0	+

Właściwie prowadzone działania w zakresie ochrony kopalin oraz powierzchni ziemi i gleb nie będą znacząco negatywnie oddziaływać na komponenty środowiska i człowieka, a wręcz większość przewidzianych działań będzie oddziaływało zdecydowanie pozytywnie. Największą rolę będą pełniły działania minimalizujące negatywny wpływ eksploatacji kopalin, szczególnie na wody podziemne i krajobraz oraz właściwa kontrola działań eksploatacyjnych ukrytych czasami pod pozorem budowy stawów lub oczek wodnych.

Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych powinna być poprzedzona inwentaryzacją przyrodniczą i paleontologiczną, co jest związane z możliwością występowania siedlisk i gatunków rzadkich i zagrożonych oraz flory i fauny kopalnej występujących na wyrobisku (np. Kozłowice).

7.5. Ochrona powietrza, w tym wzrost wykorzystania energii odnawialnej

Cele i kierunki działań	Zdrowie ludzi	Przyroda	Powierzchnia ziemi i gleba	Wody	Powietrze i klimat	Dziedzictwo kulturowe	Krajobraz
CEL STRATEGICZNY							
Poprawa jakości powietrza atmosferycznego, w szczególności ograniczenie niskiej emisji, ze źródeł komunikacyjnych oraz wzrost udziału energii odnawialnej	+	+	+	+	+	+	+/-
KIERUNKI DZIAŁAŃ							
modernizacja dróg poprzez zwiększanie przepustowości i poprawa parametrów technicznych, uwzględniając szczególnie stale wzrastający stopień motoryzacji	+	0	+	+	+	+	+
nasadzenia zielenią izolacyjną, szczególnie wzdłuż terenów zabudowy,	+	+	+	+	+	+	+
stałe usprawnianie i tworzenie układu ścieżek rowerowych, uwzględniającego także parkingi rowerowe; układ ten z jednej strony powinien uwzględniać potrzeby komunikacyjne gminy – trasy rowerowe zapewniają dojazdy z miejsca zamieszkania do pracy i na zakupy, a z drugiej strony powinny być uwzględnione walory krajoznawczo-rekreacyjne terenu, zarówno dla mieszkańców poszczególnych gmin jak i dla turystów przyjezdnych.	+	+/-	+/-	0	+	0	+/-

wsparcie i budowa urządzeń i instalacji do produkcji i transportu energii wytwarzanej z wykorzystaniem źródeł odnawialnych: biopaliw, energii wodnej, energii słonecznej, energii geotermalnej, pomp ciepła,	+	0	0/-	+	+	0	0/-
modernizację lokalnych kotłowni, wprowadzanie niskoemisyjnych nośników,	+	0	0	0	+	0	0
wspieranie przedsięwzięć dotyczących korzystania z ekologicznych źródeł energii w indywidualnych gospodarstwach i zakładach, w szczególności zgodnie ze specyfiką gminy promowanie energii odnawialnej - piecy na słomę, odpady drewna, solary itp.,	+	0	0	0	+	0	0/-
termorenowację budynków, zwłaszcza użyteczności publicznej oraz stosowanie materiałów energooszczędnych w budownictwie,	+	0	0	0	+	0	0
prowadzenie odpowiedniej polityki i działań na rzecz gazyfikacji gminy.	+	0	0	0	+	0	0
opracowanie i wdrożenie analiz i ekspertyz z zakresu energetyki odnawialnej,	+	0	0	0	+	0	0
promowanie i popularyzacja modelowych rozwiązań w zakresie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, w tym rozwiązań technologicznych i finansowych.	+	0	+	+	+	0	0

Poprawa jakości powietrza powinna być jednym z najważniejszych kierunków działań dla gminy Gorzów Śląski, w szczególności w ciągach zwartej zabudowy wiejskiej, gdzie w sezonie zimowymi przekraczane są wszelkie standardy jakości powietrza.

Planowane działania zmierzające do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń będą więc generalnie pozytywnie oddziaływać na środowisko i zdrowie człowieka. Możliwość negatywnych oddziaływań na przyrodę, krajobraz i dziedzictwo kulturowe przewiduje się jedynie w przypadku niektórych przedsięwzięć w zakresie energii odnawialnej:

- energia wiatrowa (potencjalnie negatywne skutki na gleby, krajobraz, przyrodę i dziedzictwo kulturowe). Jednakże tego typu działania powinny być zawsze poprzedzone procedurą oddziaływania na środowisko, co w znacznym stopniu może minimalizować powyższe negatywne skutki.

7.6. Ochrona przed hałasem

Cele i kierunki działań	Zdrowie ludzi	Przyroda	Powierzchnia ziemi i gleba	Wody	Powietrze i klimat	Dziedzictwo kulturowe	Krajobraz
CEL STRATEGICZNY							
Zmniejszenie skali uciążliwości akustycznej, na którą narażeni są mieszkańcy gminy, tam gdzie jest ona najwyższa	+	0	0	0	+	0	0
KIERUNKI DZIAŁAŃ							
podjęcie i systematyczne wykonywanie podstawowych badań pomiarowych przez zarządców dróg (droga krajowa i wojewódzka),	+	0	0	0	+	0	0
wyprowadzanie ruchu samochodowego poza tereny zabudowane (realizacja obwodnicy miasta	+	0	0	0	+	0	0

Praszka, z uwzględnieniem Gorzowa Śląskiego), wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed hałasem z wyznaczeniem stref ograniczonego użytkowania wokół głównych dróg tam, gdzie przekroczony jest równoważny poziom hałasu,	+	0	0	0	+	0	0
kontynuacja kontroli emisji hałasu do środowiska z obiektów działalności gospodarczej,	+	0	0	0	+	0	0
prorowadzenie bazy danych obejmującej zagadnienia dotyczące emisji ponadnormatywnego hałasu.	+	0	0	0	+	0	0

Gorzów Śląski jak wiele miast boryka się z problemem uciążliwości akustycznej związanej z ruchem samochodowym. Znaczące ograniczenie hałasu będzie miała budowa obwodnicy miasta w ciągu drogi krajowej nr 45 (i należącej do niej drogi krajowej nr 42). Dlatego też działania ochronne w obszarze hałasu, za wyjątkiem budowy obwodnicy (potencjalny negatywny wpływ na przyrodę, powierzchnię ziemi i gleby, wody i krajobraz), będą miały przede wszystkim charakter organizacyjny i monitorujący, co praktycznie w całości wyklucza negatywne oddziaływanie na środowisko i człowieka.

7.7. Promieniowanie elektromagnetyczne oraz poważne awarie przemysłowe i bezpieczeństwo chemiczne i biologiczne.

Cele i kierunki działań	Zdrowie ludzi	Przyroda	Powierzchnia ziemi i gleba	Wody	Powietrze i klimat	Dziedzictwo kulturowe	Krajobraz
CEL STRATEGICZNY							
Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego oraz monitoring pól elektromagnetycznych	+	0	0	0	0	0	0
KIERUNKI DZIAŁAŃ							
rozwój systemu badań pól elektromagnetycznych	+	0	0	0	0	0	0
uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego zagadnienia pól elektromagnetycznych	+	0	0	0	0	0	0
zmniejszenie zagrożeń związanych z transportem towarów niebezpiecznych	+	0	0	0	0	0	0
rozpowszechnianie wśród społeczeństwa zachowań na wypadek poważnych awarii przemysłowych i transportowych	+	0	0	0	0	0	0
podnoszenie świadomości społecznej w zakresie ochrony zdrowia, bezpieczeństwa biologicznego i chemicznego, substancji i preparatów chemicznych	+	+	+	+	+	0	0
propagowanie wykorzystania produktów chemicznych ulegających biodegradacji	+	+	+	+	+	0	0

Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym, awariami przemysłowymi oraz w zakresie bezpieczeństwa chemicznego i biologicznego. Planowane jest jedynie wzmocnienie nadzoru nad respektowaniem przepisów i prowadzenie działań organizacyjno-monitoringowych. Działania wpłyną zdecydowanie pozytywnie na środowisko i zdrowie mieszkańców.

7.8. Edukacja ekologiczna i dostęp do informacji

Cele i kierunki działań	Zdrowie ludzi	Przyroda	Powierzchnia ziemi i gleba	Wody	Powietrze i klimat	Dziedzictwo kulturowe	Krajobraz
CEL STRATEGICZNY							
Kształtowanie pełnej świadomości i budzenie zainteresowania społeczeństwa kwestiami ekologicznymi	+	+	+	+	+	0	+
KIERUNKI DZIAŁAŃ							
realizacja szkoleń, kursów, konkursów (np. wiedzy ekologiczno-przyrodniczej), wydawnictw, akcji popularyzatorskich podnoszących świadomość ekologiczną społeczeństwa, w szczególności rolników, nauczycieli oraz dzieci i młodzieży, obchody „Dnia Ziemi”, „Sprzątanie Świata”,	+	+	+	+	+	0	+
gromadzenie pomocy dydaktycznej i rozpowszechnianie informacji dotyczących ochrony środowiska i edukacji ekologicznej, w szczególności przez biblioteki i szkoły np. wycieczki do gospodarstw ekologicznych, tworzenie Szkolnych Kół Ekologicznych,	+	+	+	+	+	0	+
realizacja modelowych przedsięwzięć chroniących obiekty i obszary cenne przyrodniczo wraz z ich wykorzystaniem dla celów naukowo-badawczych oraz promocji i rozwoju wsi i gminy oraz wsparcie modelowych projektów realizowanych przez organizacje pozarządowe (np. rewitalizacje wsi, nasadzenia zieleni),	+	+	+	+	+	+	+
rozwój infrastruktury turystyczno-dydaktycznej, w szczególności na obszarach proponowanych do ochrony prawnej (np. utworzenie ścieżek przyrodniczo-edukacyjnych, zajęcia dydaktyczne prowadzone na ścieżkach edukacyjnych przez jednostki oświatowe gminy),	+	+/-	+/-	+/-	+/-	0	+/-
realizacja cyklicznych prezentacji o treściach przyrodniczych w ramach publicznych środków przekazu (gazety, informator itp.) oraz instytucji kultury i wypoczynku,	+	+	+	+	+	+	+
prorowadzenie w Urzędzie Gminy systemu udostępniania informacji o środowisku w oparciu o rejestry oraz interaktywne bazy danych o środowisku dostępne za pośrednictwem Internetu.	+	+	+	+	+	+	+

Edukacja ekologiczna może przynieść tylko pozytywne skutki dla środowiska i zdrowia człowieka. Nie przewiduje się negatywnych oddziaływań. Jedynie bardzo duża presja turystyczna czy rekreacyjna na skutek rozwoju infrastruktury turystyczno-dydaktycznej może oddziaływać negatywnie na zasoby przyrodnicze, ale może być ona ograniczona kanalizacją ruchu turystycznego lub wyłączeniem wybranych obszarów.

Według wyników uzyskanych w powyższych tabelach oraz w tabeli oceniającej harmonogram rzeczowo-finansowy (załącznik nr 1) realizacja zadań przewidzianych w Programie realizowanych z poszanowaniem rozwoju zrównoważonego oraz zasobów przyrodniczych nie powinna znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko. Znacząca większość przewidywanych oddziaływań ma charakter pozytywny dla środowiska. Działania związane z większością problematyki tu wyróżnionej skutkować będą w większości pozytywnie na funkcjonowanie człowieka i środowiska, a w szczególności jakość wód, krajobraz, zdrowie ludzi, bioróżnorodność. Jedynie nieliczne zadania związane z budową systemów kanalizacyjnych, remontami dróg czy budową elektrowni wiatrowych mogą generować pewne niekorzystne oddziaływania, lecz przy zachowaniu ostrożności w lokalizacji przedsięwzięć oraz dbałości o cenne zasoby przyrodnicze i krajobrazowe wpływ ten może być mało istotny.

Realizacja poszczególnych zadań nie powinna także stwarzać żadnego bezpośredniego lub pośredniego znaczącego negatywnego wpływu na cel i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 (w tym – na integralność i spójność sieci Natura 2000), w szczególności z powodu znaczącego oddalenia od takich obszarów. Najbliższy obszar Natura 2000 znajduje się w odległości ok. 15 km. Jednak całkowite wykluczenie takiej opcji będzie możliwe dopiero przy analizie projektów i inwestycji w ramach procedury oceny oddziaływania na środowisko dla konkretnych przedsięwzięć, w tym mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

8. PRZEDSTAWIENIE ROZWIĄZAŃ MAJĄCYCH NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZENIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Realizacja POŚ nie przewiduje znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko przyrodnicze, w związku z czym nie przewiduje się podjęcia działań kompensacyjnych, choć nie można wykluczyć, że szczegółowy raport oddziaływania na środowisko któregoś z planowanych przedsięwzięć wymusi podjęcie takich działań.

Do inwestycji mogących negatywnie oddziaływać na środowisko należą przede wszystkim:

- budowa kanalizacji sanitarnej i wodociągów,
- budowa lub remont urządzeń hydrotechnicznych lub melioracje i remonty cieków,
- budowa elektrowni wiatrowych,
- budowa obwodnicy miasta Gorzów Śląski.

Na terenie gminy Gorzów Śląski nie przewiduje się żadnych nowych inwestycji infrastrukturalnych z zakresu gospodarki odpadami.

Dla wszystkich tego typu przedsięwzięć można zapobiec lub ograniczyć negatywne skutki oddziaływania na środowisko, głównie przez dobrze przemyślany wybór lokalizacyjny oraz odpowiedni dobór rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych. Na przykład dla ochrony walorów krajobrazowych powinny zostać wykonane analizy przyrodniczo-krajobrazowej wskazujące najmniej konfliktowe lokalizacje pod elektrownie wiatrowe. Jednym z najważniejszych działań dla wzmocnienia ochrony poszczególnych elementów środowiska oraz doskonalenie harmonijnego, zrównoważonego rozwoju na terenie gminy jest proces i procedury związane z planowaniem przestrzennym. Podstawowym

zadaniem w zakresie ekologizacji planowania przestrzennego jest opracowywanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, biorących pod uwagę długofalowe potrzeby zrównoważonego rozwoju oraz uwzględniające treść opracowań ekofizjograficznych i programów ochrony środowiska o zasięgu regionalnym i lokalnym. Najważniejszym celem w zakresie planowania przestrzennego zgodnego z ideą zrównoważonego rozwoju, jest - harmonizowanie rozwoju gospodarczego i społecznego z ochroną środowiska i krajobrazu, a w tym w szczególności:

- rozstrzyganie o lokalizacji obiektów mogących znacząco oddziaływać na środowisko, w tym farm wiatrowych,
- wskazywanie na obszary zagrożone (tereny zalewowe),
- wskazywanie na obszary o szczególnych walorach przyrodniczych, w tym korytarze ekologiczne oraz uwzględnienie w ustaleniach planu zagospodarowania przestrzennego wymagań koniecznych do ich ochrony,
- uwzględnienie ochrony krajobrazu kulturowego, w tym układów urbanistycznych, charakterystycznej zabudowy, panoram i osi widokowych, zieleni itp.

Do dyspozycji inwestorów jest cały wachlarz rozwiązań ograniczających, a nawet całkowicie eliminujących negatywne wpływy inwestycji na środowisko przyrodnicze. W kontekście planowanych w programie działań zastosowanie będą mogły mieć następujące rozwiązania kompensacyjne:

- translokacje populacji gatunków podlegających ochronie prawnej i zagrożonych w siedliska zastępcze, jeśli nie istnieje racjonalny sposób na ich zachowanie *in situ*,
- wykupywanie gruntów przeznaczonych dla realizacji celów ochrony przyrody jako rekompensaty za spowodowane straty w środowisku przyrodniczym,
- stosowanie nasadzeń kompensacyjnych w przypadku konieczności likwidacji fragmentów zakrzewień lub zadrzewień w dolinach rzecznych, przy drogach,
- budowa niewielkich zbiorników w dolinach rzecznych jako imitacji starorzeczy w przypadku konieczności likwidacji naturalnych starorzeczy w związku z budową obwodnic, obwałowań, czy innych prac hydrotechnicznych,
- stosowanie nowoczesnych przepławek dla ryb, zwiększających efektywność migracji w przypadku konieczności wykonania sztucznych przegród koryt rzecznych jakimi są progi i jazy,
- wykonywanie umocnień brzegowych jedynie na łukach wklęsłych,
- wykorzystywanie naturalnych właściwości dźwiękochłonnych pasów zadrzewień,
- przeznaczanie jak największej powierzchni rekultywowanych wyrobisk czy innych terenów pod naturalną sukcesję, w umownym „ekologicznym” kierunku rekultywacji,
- lokalizacja ferm wiatrowych w miejscach o niskich walorach krajobrazowych, poza trasami migracji ptaków i ssaków.

Patrząc przez pryzmat celu w jakim jest opracowywany i realizowany Program ochrony środowiska, należy uznać, że środkami zapobiegającymi prawdopodobnemu negatywnemu oddziaływaniu na środowisko są między innymi rozwiązania zaproponowane w projekcie aktualizacji tego dokumentu.

Powyżej wskazane zostały działania, które mogą wywołać skutki negatywne dla środowiska. Możliwe, że ich realizacja wymagać będzie wykonania szczegółowego raportu o oddziaływaniu na środowisko oraz przeprowadzenia kompensacji przyrodniczej. Należy również pamiętać o tym, że przedmiotowy POŚ jest sformułowany ogólnikowo. W praktyce oznacza to, że potencjalnie możliwe jest powstanie innych niż wskazane przedsięwzięć mogących znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko.

Zarówno w przypadku działań wskazanych w niniejszej prognozie jak i tych, które mogą zaistnieć w trakcie realizacji Programu, należałoby podjąć przede wszystkim następujące środki zapobiegające oraz ograniczające prawdopodobnie negatywne oddziaływanie na środowisko:

- zapewnienie wysokiego poziomu przebiegu procedur oceny oddziaływania na środowisko dla poszczególnych przedsięwzięć stanowiących praktyczny wymiar realizacji POŚ,
- ścisły nadzór merytoryczny nad prawidłową realizacją POŚ oraz miarodajny monitoring stanu środowiska, analiza wyników monitoringu oraz podejmowanie działań adekwatnych do otrzymanych wyników,
- ścisła egzekucja zapisów określonych w decyzjach administracyjnych oraz w przepisach prawnych,
- cykl działań edukacyjnych dla mieszkańców.

9. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu POŚ jest dokumentem wspomagającym ten Program, gdyż wskazuje na ewentualne zagrożenia związane z brakiem lub jego niepełną realizacją. Dla zaproponowanych w dokumentach celów i kierunków działań nie ma alternatywy postępowania. Są to głównie cele wymagane do realizacji przez postanowienia Traktatu Akcesyjnego lub przepisy prawne. Dotyczy to m.in. rozwiązania gospodarki wodno-ściekowej, konieczność poprawy jakości powietrza, uzyskania odpowiednich poziomów wykorzystania energii odnawialnej czy uzyskanie dobrego stanu/potencjału wód. Alternatywy mogą jedynie dotyczyć sposobu realizacji wymaganych rozwiązań, co jest bardzo trudne do określenia w tak ogólnym, strategicznym dokumencie.

Można zaproponować pewne alternatywne rozwiązania, które powinny zostać rozpatrzone przy szczegółowych koncepcjach określonych przedsięwzięć, a także w trakcie procedury oddziaływania na środowisko:

- planowanie suchych lub półsuchych zbiorników przeciwpowodziowych zamiast zbiorników retencyjnych. Dzięki takiemu rozwiązaniu, zwiększamy pojemność powodziową zbiorników ograniczając negatywny wpływ na biocenozy znajdujące się w czaszy zbiornika i jego sąsiedztwie oraz na krajobraz,
- odtwarzanie retencji naturalnej lub budowę systemu zastawek w ciągu melioracji szczegółowych zamiast budowy dużych zbiorników retencyjnych,
- renaturyzacja pewnych odcinków rzek, zostawienie przestrzeni dla rzeki tam gdzie to jest możliwe, zamiast regulacji i pogłębiania rzeki,
- rozważenie alternatywnych rozwiązań lokalizacyjnych obwodnic drogowych i innych elementów infrastruktury drogowej,

W większości proponowane do realizacji przedsięwzięcia w ramach POŚ mają zdecydowanie pozytywny wpływ na środowisko. Ponadto prognoza ta ma charakter strategiczny i w związku z tym brak jest możliwości precyzyjnego określenia rozwiązań alternatywnych dla poszczególnych działań. Skutki środowiskowe podejmowanych działań silnie zależą od lokalnej chłonności środowiska lub od występowania w rejonie realizacji przedsięwzięcia tzw. obszarów wrażliwych, dlatego przy realizacji nowych inwestycji należy

rozważać warianty alternatywne tak, aby wybrać ten, który w najmniejszym stopniu będzie negatywnie oddziaływał na środowisko. Jako warianty alternatywne przedsięwzięcia można rozważać:

- warianty lokalizacji,
- warianty konstrukcyjne i technologiczne,
- warianty organizacyjne.

10. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA

Monitoring i ocena realizacji Programu będzie zadaniem wyznaczonego koordynatora. Podstawą właściwego systemu oceny realizacji Programu i jego skutków na środowisko jest dobry system sprawozdawczości oparty na odpowiednio dobranych wskaźnikach stanu środowiska. Przy określaniu wskaźników przyjęto, z pewnymi wyjątkami, jako wyjściowy 2011 rok – dane statystyczne dostępne przy opracowywaniu programu pochodzą z tego roku. Przy ocenie Programu na początku 2014 roku i 2016 będą dostępne dane statystyczne z roku 2012 i 2014, takie, więc lata przyjęto dla kontroli wskaźników.

Poniższa tabela zawiera przykładowe wskaźniki mówiące o skutkach realizacji Programu. Lista ta nie jest ostateczna, może być weryfikowana w trakcie realizacji Programu, a także powinna być zweryfikowana przy aktualizacji i sporządzaniu nowego Programu za 4 lata. Wskaźniki można porównać z danymi z lat wcześniejszych np. 2010 i 2009 rokiem..

W celu nadzoru nad realizacją opracowanego Programu w poniższej tabeli przyjęto wskaźniki, które powinny być pomocne w przedstawianiu skutków realizacji założonych w programie celów i zadań.

Tabela 3. Wskaźniki skutków realizacji Programu (zrównoważonego rozwoju gminy)

Wskaźniki zrównoważonego rozwoju gminy	2012	2014
Zużycie wody do celów konsumpcyjnych na 1 mieszkańca [m ³ /m/rok]		
Ilość ścieków komunalnych wytwarzanych w gminie na 1 mieszkańca [m ³ /m/rok]		
Długość sieci kanalizacyjnej [km]		
Liczba przyłączy kanalizacyjnych [szt.]		
% skanalizowania terenu		
Stan wód w pkt pomiarowym Praszka		
Wydajność ujęć wody [m ³ /h]		
Liczba ujęć wody [szt]		
Długość sieci wodociągowej [km]		
Liczba przyłączy wodociągowych [szt.]		
Powierzchnia obszarów cennych przyrodniczo objętych ochroną prawną [ha]		
Liczba przyzagrodowych oczyszczalni ścieków [szt.]		
Jakość powietrza w strefie opolskiej		
Powierzchnia zrekultywowanych terenów [ha]		
Stosunek liczby wyciętych drzew do posadzonych [szt.]		
Powierzchnia łąk i pastwisk [ha]		
Lesistość gminy [%]		

11. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO

Położenie gminy w północnej części województwa opolskiego w dużej odległości od granicy z Czechami powoduje, że realizacja POŚ nie będzie transgranicznie oddziaływała na środowisko.

12. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Przedmiotem Prognozy oddziaływania na środowisko jest projekt aktualizacji Programu ochrony środowiska dla gminy Gorzów Śląski. Prognozę opracowano zgodnie z obowiązującymi przepisami i zaleceniami Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Opolu oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Opolu.

Uwzględniając obowiązujący zakres Prognozy, została ona opracowana w oparciu o wszystkie dostępne publikacje opisujące stan środowiska w województwie opolskim, dokumenty strategiczne opracowane na zlecenie Wojewody Opolskiego oraz Marszałka Województwa Opolskiego. Analizą objęte zostały również dokumenty zawierające niezbędne informacje takie jak Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, Inwentaryzację i waloryzację przyrodniczą obszaru LGD Górna Proсна i inne.

Analizie poddano aktualny stan środowiska na terenie gminy Gorzów Śląski, a także proponowane kierunki działań w tym zakresie. Wynikające z przeprowadzonej analizy wnioski odniesiono do stanu środowiska w gminie Gorzów Śląski i przeanalizowano możliwe skutki środowiskowe realizacji Programu.

W poddanym ocenie strategicznej dokumencie określono następujące cele strategiczne w zakresie ochrony środowiska:

- 1. Ochrona i wzrost różnorodności biologicznej i krajobrazowej oraz doskonalenie systemu obszarów chronionych, a także ich wykorzystanie w rozwoju społeczno-gospodarczym gminy**
- 2. Ochrona i zwiększanie powierzchni lasów**
- 3. Ochrona zasobów wodnych, w tym podziemnych celem zapewnienia ludności wody pitnej dobrej jakości oraz osiągnięcie dobrego stanu lub potencjału wód**
- 4. Ochrona i racjonalne wykorzystanie gleb**
- 5. Poprawa jakości powietrza atmosferycznego, w szczególności ograniczenie niskiej emisji, ze źródeł komunikacyjnych oraz wzrost udziału energii odnawialnej**
- 6. Zmniejszenie skali uciążliwości akustycznej, na którą narażeni są mieszkańcy gminy, tam gdzie jest ona najwyższa**
- 7. Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego oraz monitoring pól elektromagnetycznych**

Założone w aktualizacji Programu ochrony środowiska cele do osiągnięcia oraz kierunki w jakim będą zmierzać zaprojektowane działania są zgodne z celami ustalonymi w innych dokumentach strategicznych, w tym w polityce ekologicznej państwa oraz strategii „Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko”, wojewódzkim planie gospodarki odpadami, wojewódzkim programie ochrony środowiska, powiatowym programie ochrony środowiska. Cele zawarte w tych dokumentach częściowo zostały dostosowane do lokalnych uwarunkowań.

Realizacja przyjętych zadań zgodnie z kierunkami działań i harmonogramem:

- przyczyni się do ochrony i wzrostu bioróżnorodności, krajobrazu i lesistości gminy oraz zagwarantuje ochronę najcenniejszych zasobów przyrodniczych,
- wyeliminuje przenikanie zanieczyszczeń do środowiska w sposób niekontrolowany,
- ograniczy emisję zanieczyszczeń gazowych i pyłowych do powietrza atmosferycznego oraz nadmiernego hałasu,
- poprawi stan świadomości ekologicznej u mieszkańców, w szczególności u dzieci i młodzieży,
- ograniczy negatywny wpływ na krajobraz potencjalnych elektrowni wiatrowych,
- zmniejszy zagrożenie środowiska gruntowo-wodnego,
- zwiększy przestrzeganie prawa w dziedzinie ochrony środowiska, w tym gospodarki odpadami,
- zapewni zgodność wymagań z krajowymi i wspólnotowymi celami strategicznymi.

Z analizy celów szczegółowych i zadań wynika, że jego realizacja może nieść za sobą nie tylko wyłącznie pozytywne skutki, ale i takie, które w praktyce mogą być źródłem zagrożenia dla środowiska. Istotą sprawy jest, więc szukanie najlepszych rozwiązań na etapie indywidualnych przedsięwzięć, które zabezpieczą interes środowiska, a jednocześnie pozwolą osiągnąć cel realizacji danego przedsięwzięcia. Do potencjalnie negatywnych oddziaływań ustaleń POŚ można zaliczyć:

- lokalne i krótkotrwałe zwiększenie udziału emisji z transportu, jako skutek prowadzenia prac budowlanych,
- możliwość utraty lokalnych walorów przyrodniczych i krajobrazowych związanych głównie z realizacją zadań z zakresu remontu rzek,
- zmiany w krajobrazie związane z lokalizacją elektrowni wiatrowych,
- lokalne i krótkotrwałe przekształcenia powierzchni ziemi i warunków gruntowo-wodnych przy prowadzeniu prac ziemnych.

W przypadku jednak nie podejmowania zadań wyszczególnionych w harmonogramie zgodnie z celami strategicznymi, może to skutkować pogorszeniem się jakości środowiska i dalszą utratą bioróżnorodności, a w konsekwencji pogorszy się także jakość życia mieszkańców województwa. Występujące problemy w gospodarce ściekowej, jakości powietrza i wód mogą także w dłuższej perspektywie zagrozić niedotrzymaniem zobowiązań międzynarodowych i tych wynikających z Traktatu Akcesyjnego. Dla przedstawionych w dokumencie celów nie ma innych alternatyw. Jedynie ich realizację można rozpatrywać w różnych wariantach oraz próbować minimalizować i ograniczać negatywne skutki środowiskowe. Przedstawione w Programie zadania nie będą oddziaływały transgranicznie.

Realizacja Programu nie powinna stwarzać żadnego bezpośredniego lub pośredniego znaczącego negatywnego wpływu na cel i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 (w tym – na integralność i spójność sieci Natura 2000). Jednak całkowite wykluczenie takiej opcji będzie możliwe dopiero przy analizie konkretnych projektów.

LITERATURA

- Inwentaryzacja i waloryzacja przyrodnicza Górnej Prosny, 2007.
- Kleczkowski A.S. i inni - Mapa obszarów głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP) w Polsce wymagających szczególnej ochrony 1: 500 000. Prace CPBP 04.10.09. Objasnienia tekstowe do mapy. IHiGI AGH Kraków. 1990.
- Kryza J., Rózkowski A. - Główne zbiorniki wód podziemnych SW Polski. Mat. VIII Symp. Strategia ochrony głównych zbiorników wód podziemnych w Polsce. Częstochowa, 1989.
- Program Ochrony Środowiska Województwa Opolskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019, Zarząd Województwa Opolskiego, Opole 2012
- Program ochrony środowiska dla powiatu oleskiego na lata 2008-2011 wraz z perspektywą do roku 2015, 2008.
- Rocznik statystyczny województwa opolskiego, 2007, Urząd statystyczny w Opolu.
- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego, UMWO, 2010.
- Arkadiusz Nowak Prognoza oddziaływania na środowisko do projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Opolskiego na lata 2007-2011 z perspektywą do roku 2014
- Stan środowiska w województwie opolskim w 2009 r. , wyd. IOŚ WIOŚ Opole 2010
- Stan środowiska w województwie opolskim w 2010, wyd. IOŚ WIOŚ Opole 2011
- Stan środowiska w województwie opolskim w 2011, wyd. IOŚ WIOŚ Opole 2012